

2. ULUSLARARASI ERCİYES BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

27-29 EYLÜL 2019
Kayseri, Türkiye

EDİTÖRLER:

Prof. Dr. Mustafa TALAS
Öğr. Ali SÖYLEMEZ

KONGRE TAM METİN KİTABI

ISBN: 978-605-7811-11-0
ISPEC YAYINEVİ-2019

2. ULUSLARARASI ERCİYES
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ
27-29 EYLÜL 2019
KAYSERİ

Sosyal Bilimler- Fen Bilimleri- Matematik- Mühendislik -Astronomi ve Astrofizik
Sağlık ve Spor Bilimleri-
Güzel Sanatlar- Ziraat ve Veteriner Bilimleri

Kongre Başkanı

Prof. Dr. Mustafa TALAS
NİĞDE ÖMER HALİS DEMİR ÜNİVERSİTESİ

Düzenleme Kurulu Başkanı

Mustafa Latif EMEK
İKSAD Yönetim Kurulu Başkanı

Genel Koordinatör

Kaldygül ADİLBEKOVA

Koordinatör

Ali SÖYLEMEZ
EJONS Koordinatör Editor

Düzenleme Kurulu

SELAMİ DURAN

Bircan TAŞKESER

İbrahim KAYA

Hesen SURXAYLI

Dr. Alper TUTÇU

Serkan GÜN

Atabek MAVLYANOV

Amenah MANAFI

Umsunay ZHUMASHEVA

DAVETLİ KONUŞMACI

PROF.DR. MUSTAFA ÜNAL

DR. BASHIR ALI K. SALEH

KONGRE BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Alma T. AKAJANOVA

Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi

Dr. Alia R. MASALİMOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Amanbay MOLDİBAEV

Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Akmaral S. SYRGAKBAYEVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Anatoliy LOGİNOV

Ukrayna Şevçenko Lugan Milli Üniversitesi

Dr.A.S. KIDIRŞAYEV

Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA

Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Bahıt KULBAEVA

S.Baybeşev Aktobe Üniversitesi

Dr. Bakıt OSPANOVA

H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi

Dr. Bayram POLAT

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA

K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi

Dr. Bekir KOCADAŞ

Adıyaman Üniversitesi

Dr. Bilal ÇOBAN

Fırat Üniversitesi

Dr. B.K.ZAYADAN

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Botagul TURGUNBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Caner KARAVİT

Mimar Sinan Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. D.K.TÖLEGENOVA

Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Elvan YALÇINKAYA

Erciyes Üniversitesi

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA

Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Dr. G.I. ERNAZAROVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr.Hülya Bingöl

İnönü Üniversitesi

DR. İlkey ŞAHİN

Erciyes Üniversitesi

Dr. İsaevna URKİMBAEVA

Abılay Han Uluslararası İlişkiler Üniversitesi

DR. Kasım KARAMAN

Erciyes Üniversitesi

Dr. Kalemkas KALİBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Karligash BAYTANASOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. K.A.TLEUBERGENOVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Kenjehan MEDEUBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Kulaş MAMİROVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mahabbat OSPANBAEVA

Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ

Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Malik YILMAZ

Atatürk Üniversitesi

Dr. Mavlyanov ABDİGAPPAR

Kırgızistan Elaralık Üniversitesi

Dr. Maira ESİMBOLOVA

Kazakistan Narkhoz Üniversitesi

Dr. Maira MURZAHMEDOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Metin KOPAR

Adıyaman Üniversitesi

Dr. Mihriban EMEK

Adıyaman Üniversitesi

Dr. Mustafa AKSOY

Marmara Üniversitesi

Dr. Mustafa METE

Gaziantep Üniversitesi

Dr. Mustafa TALAS

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Mustafa ÜNAL

Erciyes Üniversitesi

Dr. Han Nadejda

E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi

Dr. Osman ERKMEN

Gaziantep Üniversitesi

Dr. Osman Kubilay GÜL

Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. P.S. PANKOV

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Rustem KOZBAGAROV

M. Tınışbayev Kazak Araç ve İletişim Akademisi

Dr. Sarash KONYRBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Salima N.KAİRJANOVA

Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Dr. Şara MAJITAYEVA

E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi

Dr. Vera ABRAMENKOVA

Rusya Aile ve Eğitim Çalışmaları Enstitüsü

Dr. Veysel BOZKURT

İstanbul Üniversitesi

Dr. Yang ZITONG

Wuhan Üniversitesi

Dr. Zeynullina AYMAN

S. Toraygirov Pavlodar Devlet Üniversitesi

Dr. Zharkyn BALTABAEVA

Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi

Dr. Zongxian FEN

Xi`an Jiatong Üniversitesi

ULUSLARARASI KATILIMCILAR

DR. BASHIR ALI K. SALEH- LİBYA
Musa MURSAQULİYEV- AZERBAYCAN
Mohamed Nadjib BOUKHATEM- CEZAYİR
Noureldien H.E. DARWISH- AMERİKA
Thangirala SUDHA- AMERİKA
Hanady NADA- AMERİKA
Mehdi RAJABI- AMERİKA
Shaker A. MOUSA- AMERİKA
Salihu Abdullahi KIYAWA- UGANDA
Amina Salihi BAYERO- NİJERYA
Julius TUMUSIIME- UGANDA

2. ULUSLARARASI ERCİYES BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

27-29 EYLÜL 2019

KAYSERİ

KONGRE PROGRAMI

KATILIMCI ÜLKELER: TÜRKİYE, CEZAYİR, UGANDA, LİBYA, AZERBAJCAN, AMERİKA
KONGRE GENEL KURALLARI (LÜTFEN DİKKATLİCE OKUYUNUZ)

Kongrenin ilk günü gelerek kayıt yaptırmanız GEREKMEMEKTEDİR.

Kayıt masası kongre süresince 09:00-18:00 saatleri arasında hizmet verecektir. Kayıt masasında yoğunluk ve sıkışıklık yaşanmaması için sunum gününüzde oturumunuzdan yarım saat önce gelerek kayıt yaptırabilirsiniz.

Sunum sıralamasının belirlenmesi, ara verilmesi ve oturuma ilişkin tüm hususlarda düzenleme kurulunu temsilen OTURUM BAŞKANLARI tam yetkilidir

Katılım belgeleri oturum sonunda, oturum Başkanı tarafından verilecektir Her bir sunum için 15 dk. ayrılmıştır.

Oturumlar programda belirtilen saatte başlayacaktır. Katılımcıların gecikmeksizin oturuma katılmaları gerekmektedir

Sunumlarınızda kitabi teorik bilgi ve tanımlardan kaçınarak, çalışmanızın özüne odaklanmanızı öneririz.

Sunumlarınızı (versiyon değişikliklerinden kaynaklanacak olumsuzluklardan etkilenmemeniz için) hem Power Point hem PDF olarak kaydederek yanınızda bulundurunuz.

Sunum bilgisayarlarına çok sayıda katılımcıya ait flaş bellekler takılacağı için Flaş Belleğinize virüs bulaşması ihtimali yüksektir. Bu sebeple içerisinde özel dosyalarınızın, tüm akademik çalışmalarınız, fotoğraflarınız vs. gibi bilgilerin olduğu Flaş Belleğiniz yerine başka bir flaş bellek kullanmanızı öneririz

Kongrelerde bazı flaş bellekler zaman zaman sunum bilgisayarları tarafından okunmayabilmektedir. Bu sebeple PPT ve PDF şeklinde hazırladığımız sunumlarınızı aynı zamanda MAİL adresinizde de bulundurmanızı öneririz

Kongre yerleşkesinde YAZICI olmadığı için, sunum sırasında ihtiyaç duyacağımız belgeleri/notları önceden YAZDIRARAK yanınızda bulundurunuz

Bu programda sunumunuzun bulunduğu sayfanın çıktısını yanınızda bulundurunuz

28/09/2019 Cumartesi

SAAT: 09.00: AÇILIŞ KONUŞMALARI

KONFERANS

SAAT: 09:15 PROF.DR. MUSTAFA ÜNAL

SAAT: 09:45 DR. BASHIR ALI K. SALEH

روتكد ريشب يلغ ءفيلخ حلاص

28/09/2019 Cumartesi

Saat: 10.30-12.45

Salon: 1	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Nebahat GÖÇERİ- Dr. Öğr. Üyesi Rümeyza KARS
Nedim YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Ayşe YANARDAĞ	ZİHNİ ORHON'UN TEFTİŞ RAPORLARINA GÖRE SİVAS PARTİ YÖNETİM KURULLARININ DURUMLARI (1939-1942)
Dr. Öğr. Üyesi Rümeyza KARS	ÜSKÜDARLI İBRAHİM SIRRİ EFENDİ'NİN "TARİH-İ SULTAN MUSTAFA-İ SANİ" ADLI ESERİNE GÖRE II. MUSTAFA'NIN DEVLET YÖNETİM USULÜ
Doç. Dr. Nebahat GÖÇERİ	MİLASLI GAD FRANKO'NUN "YUNAN-I KADİMDE TERBİYE NAZARİYELERİ" İSİMLİ PEDAGOJİ İLMİNE DAİR KİTABI HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME
Dr. Öğr. Üyesi Volkan KARAGÖZLÜ	NESRİN ŞİİRİ : KLASİK TÜRK NESRİNDE ESTETİK VE POETİK UNSURLAR -I-
Arş. Gör. Osman Safa BURSALI	TÜRKİYE'DE DİNİ TOPLULUKLAR VE DEVLET: İBADETHANELERİN HUKUKİ STATÜSÜ
Dr. Kudret SAVAŞ	MUSTAFA KUTLU'NUN "NUR" ADLI HİK YESİNDE KENDİNİ ARAMAK
Öğr. Gör. Adem Bağış ALÇIÇEK	ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ VE YEREL SİYASETİN ERKEN ÖRNEKLERİ: DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE YEREL SEÇİMLERDE KULLANILAN SÖYLEMLER VE SLOGANLAR

Salon: 2	Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Habib HAMURCU - Arş. Gör. Dr. Esra KIZILAY
Öğr. Gör. Ayşen TÜKEL Öğr. Gör. Seçil YILDIZ	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA UYGULAMA DERSİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA
Dr. Sevi KENT KÜKÜRTÇÜ Yasemin SEYFELİ Prof. Dr. Nefise Semra ERKAN	DEMOKRATİK DAVRANIŞ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ
Arş. Gör. Emine YAVUZ Arş. Gör. Murat BORAN	ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZYETERLİK ALGILARI VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER İLE İLİŞKİLERİ
Arş. Gör. Dr. Esra KIZILAY	FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ FARKINDALIKLARI
Dr. Öğr. Üyesi Habib HAMURCU	SOSYAL TRAVMALAR KARSİ REZİLYANS BECERİLERİNİN KAZANDIRILMASINDA OKUL PDR HİZMETLERİ ve AİLE DANIŞMANLIĞI
Dr. Öğr. Üyesi Emrah AYKORA Gizem Sıla UZUNKAYA	SPOR YAPAN İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNDE TÜRKÇE İLETİŞİM YETERLİK ALGISININ İNCELENMESİ
Öğr. Gör. Ayşen TÜKEL Öğr. Gör. Seçil YILDIZ	ÇOCUK EDEBİYATI VE MEDYA DERSİ YARATICI MATERYAL ÖRNEKLERİ
Oğuzhan NACAROĞLU	ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNE SAHİP OLMA DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
Derya KILIÇ Dr. Öğr. Üyesi Ayşe YANARDAĞ	II. ABDÜLHAMİT DÖNEMİ SİVAS'TA EĞİTİM HAYATI

28/09/2019 Cumartesi

Saat: 10.30-12.45

Salon: 3	Oturum Başkanı: Prof.Dr. Ferhan SOYUER
Arş. Gör Dr. Ramazan KIRAC Elem EROĞLU	ÇEVRE DOSTU "YEŞİL HASTANE"
Uzm. Dr. Gökhan SÖNMEZ Doç. Dr. Abdullah DEMİRTAŞ Doç. Dr. Ümmühan ABDÜLREZZAK Doç. Dr. Emre Can AKINSAL Dr. Öğr. Üyesi Numan BAYDİLLİ Prof. Dr. Oğuz EKMEKÇİOĞLU	TEDAVİ NAİF KLİNEFELTER SENDROMLU GENÇ HASTALARIN KEMİK SAĞLIĞININ SAĞLIKLI GÖNÜLLÜLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI
Fatih ADA	ENDOVASCULAR TREATMENT OF PROXIMAL VENOUS OUTFLOW OBSTRUCTIONS IN PATIENTS WITH ARTERIOVENOUS FISTULA: A SINGLE CENTER EXPERIENCE
Dr. Öğr. Üyesi Filiz YANGILAR Dr. Öğr. Üyesi Sevil Karahan YILMAZ Arş. Gör. Mıhrican KAÇAR Öğr. Gör. Nazife YILMAZ	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YEME DAVRANIŞLARI, ORTOREKSİYA NERVOZA VE VÜCUT MEMNUNİYETLİK DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Filiz YANGILAR Dr. Öğr. Üyesi Sevil Karahan YILMAZ Arş. Gör. Mıhrican KAÇAR Öğr. Gör. Nazife YILMAZ	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ SAĞLIKLI BESLENME TAKINTISI BELİRTİLERİNİN VE OBEZİTE ÖNYARGILARININ İNCELENMESİ: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA
Dr. Öğretim Üyesi Erdem ŞAHİN	PLASENTA İNVAZYON ANOMALİLERİ VARLIĞINDA SERUM NÖTROFİL-LENFOSİT VE TROMBOSİT-LENFOSİT ORANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Öğr. Gör. Sermed DOĞAN Doç. Dr. Özgür DEMİRTAŞ	TÜRKİYE'DE Palyatif Bakım Hizmetleri: Kayseri İli Örneği
Mefkure ERASLAN ŞAHİN	OBEZİTE NEDENİ İLE ERKEN DİYABET TARAMASI YAPILAN GEBELERDE DİYABET SIKLIĞI VE OLUMSUZ MATERNAL SONUÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ
Funda ALKAN Doç. Dr. Murat DEMİRBİLEK Prof. Dr. Nagihan UĞURLU Dr. Ebru ERDAL Dr. Esin ÇETİN Dr. Cafer ÇAKAL Doç. Dr. Nelisa LAÇİN TÜRKOĞLU Barış BATUR	ÜVEİT TEDAVİSİNDE KULLANILMAK ÜZERE TAŞIYICI SİSTEMLER

28/09/2019 Cumartesi

Saat: 13.00-15.45

Salon: 1	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Asım DAVULCU -Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BİLİM
Şaban GÜLCÜ Mücahit TÜNEL	MOBİL CİHAZ İÇİN APRİORİ ALGORİTMASI TABANLI KİTAP ÖZETLERİ UYGULAMASI
Arş. Gör. Halil İbrahim AYAZ Öğr. Gör. Dr. Vahit TONGUR	GEZGİN SATICI PROBLEMİ İÇİN BALİNA OPTİMİZASYON ALGORİTMASI
Dr. Öğr. Üyesi Faruk TEMEL	SAĞLIK TEMALİ BİLGİ EDİNME VE İNTERNETİN GÜVENİLİRLİĞİ
Prof. Dr. CebraİL ÇİFLİKLİ Bilgin YAZLIK	KABLOSUZ İŞBİRLİKLİ AĞLARDA AKTARIM STRATEJİLERİNİN SİSTEM PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ
Şaban GÜLCÜ Muhammed Said BAKIRCI	KARINCA ASLANI OPTİMİZASYONU TABANLI YAPAY SİNİR AĞLARI EĞİTİMİ
Arş. Gör. Halil İbrahim AYAZ Öğr. Gör. Dr. Vahit TONGUR	PARÇACIK SÜRÜ OPTİMİZASYONU İLE AYIRMA HİPERDÜZLERMLERİ PARAMETRELERİNİN OPTİMİZASYONU
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BİLİM	ERROR RATE ANALYSIS OF COMMUNICATION SYSTEMS WITH DIFFERENT NOISE TYPES OVER K-μ SHADOWED FADING
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Nazlı ÖZSOLAK	EKLEMELİ İMALAT YÖNTEMİYLE ÜRETİLEN AL ALAŞIMLARININ ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ
Ebru GÜÇLÜ Ertan KÖSEDAĞ Recep EKİCİ Zeynep Gül APALAK	DÜŞÜK HIZLI DARBENİN METAL MATRİSLİ KOMPOZİTLERİN SERTLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
Doç. Dr. Asım DAVULCU Dr. Öğr. Üyesi Ebru DAVULCU	SÜMERBANK KAYSERİ BEZ FABRİKASI'NIN KURULUŞUNUN DÖNEMİN GAZETELERİNDE SUNUMU: CUMHURİYET, ULUS, KAYSERİ GAZETELERİ ÖRNEĞİ
Doç. Dr. Asım DAVULCU Dr. M. İbrahim BAHTİYAR	PAMUKLU KUMAŞLARIN GÜÇ TUTUŞURLUK ÖZELLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Salon: 2	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hayriye ATİK - Doç. Dr. Özgür DEMİRTAŞ
Uzm. Dr. Fatma ŞENEL	NADİR BİR VAKA: PSÖDOKSANTOMA ELASTİKUM
Dr. Öğr. Üyesi Gülcan ŞANTAŞ Dr. Öğr. Üyesi Fatih ŞANTAŞ	TÜRKİYE'DE ANTİBİYOTİK KULLANIMININ İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA
Dr. Banu AÇMAZ	PRE-GESTASYONEL OBEZİTENİN FETAL DOĞUM AĞIRLIĞI VE MAKROZOMİ ÜZERİNE ETKİSİ
Öğr. Gör. Sermed DOĞAN Doç. Dr. Özgür DEMİRTAŞ	SAĞLIK KURUMLARINDA ÖRGÜTSEL ADALET ALGISININ ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ÜZERİNE ETKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf MADENDAĞ Dr. İlknur ÇÖL MADENDAĞ	BENİGN NEDENLİ HİSTEREKTOMİ VAKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE PREOPERATİF BİYOPSİNİN YERİ
Arş. Gör. Dr. Ramazan KIRAÇ Elem EROĞLU	BAŞARILI YAŞLANMA İLE GERİATRİK DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
Uzm. Psk. Ulaş AY Uzm. Psk. Emre HARI Psk. Mustafa YAVUZ	BİLİŞSEL ESNEKLİK VE PSİKOLOJİK BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİDE ALEKSİTİMİNİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ
Dr. Pelin GENÇOĞLU Prof. Dr. Hayriye ATİK	TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE SAĞLIK SİSTEMİNDE MEYDANA GELEN GELİŞMELER
Mohamed Nadjib BOUKHATEM Noureddien H.E. DARWISH Thangirala SUDHA Mohamed Amine FERHAT Abdelkrim KAMELI Hussein EL-ZAEDDI Ángel A. CARBONELL- BARRACHINA Shaker A. MOUSA	IN VITRO AND EX OVO CYTOTOXICITY OF ESSENTIAL OILS AGAINST HUMAN CANCER CELL LINES: A COMPREHENSIVE REVIEW
Uzm. Dr. Murat İĞDE	SAKRAL BASI YARALARININ CERRAHİ TEDAVİSİNDEN ÖNCE NEGATİF BASINÇLI YARA KAPAMA UYGULAMASININ ÖNEMİ
Dr. Öğr. Üyesi Gülcan ŞANTAŞ Dr. Öğr. Üyesi Fatih ŞANTAŞ	SİĞINMACILARIN SAĞLIK HİZMETLERİ KULLANIMINDA KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM ENGELLERİ: KAVRAMSAL BİR İNCELEME
Ramazan ASOĞLU	İSKEMİK VE İSKEMİK OLMAYAN KALP YETERSİZLİĞİ OLAN HASTALARDA C-REAKTİF PROTEİN / ALBUMİN ORANININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Salon: 3	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hanife MUT - Prof. Dr. Uğur BAŞARAN
Arş. Gör. Elif ÖZDEMİR Prof. Dr. Bayram SADE	BAZI MISIR HAT VE MELEZLERİNİN Fe, Mg, Mn, K ve P ÖZELLİKLERİNİN KOMBİNASYON KABİLİYETLERİ
Prof. Dr. Belgin COŞGE ŞENKAL Arş. Gör. Tansu USKUTOĞLU	BAZI ADAÇAYI (SALVIA SP.) TÜRLERİNDEN ELDE EDİLEN UÇUCU YAĞLARIN ANA BİLEŞENLERİNİN KULLANIM ALANLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Hasan KÜÇÜKDEMİR Dr. Öğr. Üyesi Hülya DOĞAN	FARKLI BİTKİ SIKLIKLARINDA YETİŞTİRİLEN PITRAK (Xanthium strumarium L.) BİTKİSİNİN VERİM VE VERİM UNSURLARININ BELİRLENMESİ
Zeliha KAYA Sabri YURTSEVEN	ŞANLIURFA KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞININ MEVCUT DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Prof. Dr. Uğur BAŞARAN Dr. Öğr. Üyesi Medine ÇOPUR DOĞRUSÖZ Dr. Öğr. Üyesi Erdem GÜLÜMSER Prof. Dr. Hanife MUT	BAZI BAKLAGİL YEM BİTKİLERİNİN ÇİMLENME ÖZELLİKLERİNE BİTKİSEL KAYNAKLI DUMAN SOLÜSYONLARININ ETKİSİ
Mustafa ŞAHİN Prof. Dr. Uğur BAŞARAN	KÜKÜRT DOZ VE UYGULAMA ZAMANLARININ MÜRDÜMÜĞÜN (Lathyrus sativus L.) TANE KALİTESİNE ETKİSİ
Büşra AĞIN Arş. Gör. Dr. Talip ÇELİK Prof. Dr. Yasin KİŞİOĞLU	GEZEN TAVUKLAR İLE ÇİFTLİK TAVUKLARININ FEMUR KEMİKLERİNİN MEKANİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI
Arş. Gör. Elif ÖZDEMİR Prof. Dr. Bayram SADE	BUĞDAY (Triticum aestivum L.)' DA KH ₂ PO ₄ ile PRIMİNG' İN BAZI FİZYOLOJİK ÖZELLİKLERİN İKİLİ İLİŞKİLERİNE ETKİSİ
Prof. Dr. Belgin COŞGE ŞENKAL Arş. Gör. Tansu USKUTOĞLU	STACHYS LAVANDULIFOLIA VAHL. TÜRÜNÜNÜ UÇUCU YAĞ KOMPOZİSYONUNUN VE SİTOTOKSİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ
Öğr. Gör. Dr. Hacer Sibel KARAPINAR Prof. Dr. Fevzi KILIÇEL	GELENEKSEL OLARAK ÜRETİLEN ELMA PEKMEZİNDE BAZI TOKSİK ELEMENTLERİN BELİRLENMESİ
Öğr. Gör. Dr. Hacer Sibel KARAPINAR Prof. Dr. Fevzi KILIÇEL	FASULYEDE VE NOHUTTA BAZI MİKRO VE MAKRO ELEMENT BİLEŞİMİ

28/09/2019 Cumartesi

Saat: 16.00-18.45

Salon: 1	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa TALAS
Dr. Öğr. Üyesi Habib HAMURCU Arş. Gör. Ahmet METİN Arş. Gör. Murat BORAN	PDR ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRE DUYARLILIK YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ
Oğuzhan NACAROĞLU	ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN STEM TUTUMLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
Arş. Gör. Dr. Esra KIZILAY	SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÇEVRE SORUNLARINA YÖNELİK METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ
Arş. Gör. Emine YAVUZ Arş. Gör. Murat BORAN	TÜRKİYE'DE TEKNOLOJİK PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİ (TPAB) ÜZERİNE YAPILAN TEZLERİN BETİMSSEL ANALİZİ (2009-2019)
Arş. Gör. Dr. Pelin Seval ÇAĞLAYAN ESEN	EVHADÜDDİN-İ MERAGI'NIN KALENDERLERLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİNİ YANSITAN GAZELLERİ
Dr. Kudret SAVAŞ	MEHMET RAUF VE "SON YILDIZ"
Arş. Gör. Dr. Esengül UZUNOĞLU SAYIN	SA'Dİ-İ ŞİRÂZİ VE BİR GAZELİNİN İNCELENMESİ
Musa MURSAQULİYEV	QAFQAZ ALBANİYASI İZLƏRİNİ DAŞIYAN MEMARLIQ ABİDƏMİZ KEŞİKÇİDAĞ

Salon: 2	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Tuncay ÇELİK - Dr. Öğr. Üyesi Önder A. AFŞAR
Dr. Öğr. Üyesi Zerrin KILIÇARSLAN	OECD ÜLKELERİ İÇİN İMALAT SEKTÖRÜNDE DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM GİRİŞLERİNDE AÇIKLANMIŞ KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜK ANALİZİ
Arş. Gör. Doğan BARAK Prof. Dr. Tuncay ÇELİK	TÜRKİYE'DE İSTİHDAMIN GELİR EŞİTSİZLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin DUMRUL	PETROL FİYATLARININ İŞSİZLİK ÜZERİNE ETKİSİ: G-7 ÜLKELERİ ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Tayfur AKCAN	İŞSİZLİK FONU BÜYÜKLÜĞÜ VE İSTİHDAM PİYASASI İÇERİSİNDEKİ YERİ
Arş. Gör. Doğan BARAK Prof. Dr. Tuncay ÇELİK	TÜRKİYE VE ABD FAİZ ORANLARINDAKİ DEĞİŞMELERİN TÜRK LİRASI DEĞERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Tayfur AKCAN	TÜRKİYE'DEKİ İŞSİZLİĞİN İKTİSADİ EKOLLERE GÖRE ANALİZİ
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇAKIRKAYA	DENEYİMSSEL PAZARLAMA BOYUTLARI İLE İLGİLİ TÜKETİCİ ALGILARINI ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME
Dr. Öğr. Üyesi Önder A. AFŞAR	AB RESMİ BELGELERİNDE TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİ: AB SÜRECİNDE AZINLIK HAKLARI KONUSUNDA GERÇEKLEŞTİRİLEN REFORMLAR
Dr. Öğr. Üyesi Önder A. AFŞAR	AB ADAYLIK SÜRECİNDE İNSAN HAKLARI ALANINDA TÜRKİYE'DE YAPILAN DÜZENLEMELER
Öğ. Gör. Dr. Murat KARATAŞ	TÜRKİYE'DE ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ SÜRECİNDE MERKEZE KARŞI ÇEVRENİN SÖZCÜSÜ OLARAK SERDENGEÇTİ DERGİSİ

Salon: 3	Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÖZTEKİN
Dr. Öğr. Üyesi Erhan YILDIRIM	TELEVİZYON PROGRAMLARINDA KULLANILAN GRAFİK MALZEMELERİN ANLATI YAPISINA ETKİLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Hülya ÖZTEKİN	BİLİM İLETİŞİMİ EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE TÜRKİYE'DE BİLİM İLETİŞİMİ EĞİTİMİ
Doç. Dr. Halil AKMEŞE Ali ILGAZ	DEVELİ İLÇESİNİN ORNİTO TURİZM POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Ali İNAN	DİNİ YÖNELİM VE SOSYAL FAKTÖRLER İLİŞKİSİ
Hüseyin Levent ŞAKTANLI Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan YÜKSEL	EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNDE ÇALIŞAN POLİS MEMURLARININ SERBEST ZAMANLARINI DEĞERLENDİRMELERİ AÇISINDAN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ
Doç. Dr. Halil AKMEŞE Ali ILGAZ	ENGELLİ BİREYLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARINI OLUŞTURAN İTİCİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
Ali İNAN	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KURUMSAL GÜVEN DÜZEYLERİ -İlahiyat Fakülteleri Örneği-
Arş. Gör. Fırat KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Vahdet ÖZKOÇAK	TÜRKİYE' DEKİ GÖRELİ YÜZ GENİŞLİĞİ ÇALIŞMALARI
Arş. Gör. Fırat KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Vahdet ÖZKOÇAK	TÜRKİYE' DEKİ PARMAK ORANLARI (2P:4P) ÇALIŞMALARI
Oğuz Can BOZKURT Bahar TAŞDELEN Dr. Öğr. Üyesi Gamze TEMİZEL	SOSYAL MEDYA UYGULAMALARININ KONAKLAMA İŞLETMELERİ SEÇİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: KONYA İLİ 5 YILDIZLI KONAKLAMA İŞLETMELERİNDEKİ MÜŞTERİLER ÜZERİNDE YAPILAN BİR UYGULAMA

29/09/2019 Pazar

Saat: 9.15-12.00

Salon: 1	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sami KILIÇ
Doç. Dr. Gökhan TUNCEL	ADALETİN TOPLUMSALLAŞMASININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER
Doç. Dr. Gökhan TUNCEL	TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖZGÜNLÜK DURUMU (SORUNU)
Dr. Öğr. Üyesi Ömer ÖZBEK	KUR'AN'I NASIL OKUYALIM VE ANLAYALIM
Prof. Dr. Sami KILIÇ Arş. Gör. Abdullah ALTUNCU	HASKALA (YAHUDİ AYDINLANMASI) ÖNCESİNDE AŞKENAZLAR ARASINDAKİ YAHUDİ EĞİTİMİ
Arş. Gör. Yusuf KAĞANARSLAN	MUSARRAT HADİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
Dr. Öğr. Üyesi Ömer ÖZBEK	İLAHİYAT FAKÜLTELERİNDE KURAN ÖĞRETİMİNİN TEMEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Prof. Dr. Sami KILIÇ Arş. Gör. Abdullah ALTUNCU	HASKALA (YAHUDİ AYDINLANMASI) İLE BİRLİKTE MASKİLİM TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN EĞİTİM İLGİLİ MODERNİZASYON FAALİYETLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Fazilet KOÇYİĞİT	KERPİÇ BEDEN DUVARLI CAMİLERDE BEZEME: XVIII-XIX. YÜZYIL
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Eda ANGI	DALCROZE YÖNTEMİ İLE SÜRE DEĞERLERİNİN ÖĞRETİLMESİNE YÖNELİK ÖRNEK BİR UYGULAMA
Prof. Dr. Arslan TOPAKKAYA	HERMENEUTİĞİN BAŞLANGICI OLARAK PERİ HERMENİAS

Salon: 2	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Emin ÇADIRLI
Prof. Dr. Emin ÇADIRLI Prof. Dr. Hasan KAYA Prof. Dr. Uğur BÜYÜK Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÜSTÜN	KATILAŞTIRMA HIZININ DOĞRUSAL KATILAŞTIRILMIŞ 7075 ALAŞIMININ MEKANİKSEL ÖZELLİKLER ÜZERİNE ETKİSİ
Prof. Dr. Hasan KAYA Prof. Dr. Emin ÇADIRLI Prof. Dr. Uğur BÜYÜK	Al-Mn-Si ÜÇLÜ ALAŞIMININ ELEKTRİK VE TERMAL ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI
Prof. Dr. Uğur BÜYÜK Prof. Dr. Hasan KAYA Prof. Dr. Emin ÇADIRLI	DOĞRUSAL KATILAŞTIRILAN Al-Mn-Cu ALAŞIMININ MEKANİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Murat KALELİ Celal Alp YAVRU	SAÇTIRMA VE ULTRASONİK SPREY PİROLİZ YÖNTEMLERİ İLE ÜRETİLEN ITO İNCE FİLMLEİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
Assoc. Dr. Muharrem KIRAK Prof. Dr. Sait YILMAZ	THE ELECTRONIC AND OPTICAL PROPERTIES FOR GAAS DOUBLE RING-SHAPED QUANTUM DOT
Prof. Dr. Emin ÇADIRLI Prof. Dr. Hasan KAYA Prof. Dr. Uğur BÜYÜK Dr. Öğr. Üyesi Erkan ÜSTÜN	Al-1.9Mn-xFe ALAŞIMLARININ ISIL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ
Ayşe YAVUZ Dr. Öğr. Üyesi Sevda ENGİN Prof. Dr. Uğur BÜYÜK	Al-Si-xNi ALAŞIM SİSTEMLERİNDE Ni'İN MİKROSERTLİK VE ÇEKME-DAYANIM DEĞERLERİNE ETKİSİ
Prof. Dr. Hasan KAYA Prof. Dr. Emin ÇADIRLI Prof. Dr. Uğur BÜYÜK	MICROSTRUCTURE, MICROHARDNESS AND TENSILE PROPERTIES OF THE Al-1.94Mn-1.5Si TERNARY ALLOY
Prof. Dr. Uğur BÜYÜK Prof. Dr. Hasan KAYA Prof. Dr. Emin ÇADIRLI	Al-Mn-Cu ALAŞIMININ MİKROYAPISAL ÖZELLİKLERİNİN KATILAŞTIRMA HIZINA BAĞLI DEĞİŞİMİ
Assoc. Dr. Muharrem KIRAK Prof. Dr. Sait YILMAZ	THE EFFECTS OF ELECTRIC AND MAGNETIC FIELD ON THE BINDING ENERGY AND OPTICAL ABSORPTION ON THE DOUBLE RING-SHAPED QUANTUM DOT
Salihu Abdullahi KIYAWA Amina Salih BAYERO Julius TUMUSIIME	ISOLATION AND COMPARATIVE CHEMICAL CASEIN CONTENT OF SOME MAMMALIAN DAIRIES IN KABALE, SOUTHWEST UGANDA

Salon: 3	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ferhan SOYUER
Prof. Dr. Ferhan SOYUER Arş. Gör. Ukbe ŞIRAYDER	6 -70 YAŞ ARASINDAKİ SAĞLIKLI SEDANTER BİREYLERDE CİNSİYETE GÖRE ESNEKLİK DEĞERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
Dr. Öğr. Üyesi Feyzan CANKURTARAN Prof. Dr. Ferhan SOYUER Doç. Dr. Murat GÜLTEKİN Arş. Gör. Özlem MENEVŞE	İDİYOPATİK PARKİNSON HASTALARINDA HASTALIK EVRESİNE GÖRE YORGUNLUK VE YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ
Arş. Gör. Suzan TEMİZ Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk DEMİR Doç. Dr. Ömer ÖNAL	AĞUSTOS 2019'DA ACİL SERVİSTEN GÖĞÜS CERRAHİSİ KLİNİĞİNE KONSÜLTE EDİLEN HASTALARIN ANALİZİ
Dr. Mete GÜNDOĞ	SİMÜLTENE İNTEGRETED BOOST (SIB) TEKNİĞİ İLE TEDAVİ EDİLEN NAZOFARİNGS KANSERLİ OLGULARDA BAŞARISIZLIK PATERNİNİN İNCELENMESİ
Prof. Dr. Ferhan SOYUER Arş. Gör. Ukbe ŞIRAYDER	25-59 ORTA YAŞ GRUBU SAĞLIKLI BİREYLERDE ESNEKLİK DEĞERLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Feyzan CANKURTARAN Prof. Dr. Ferhan SOYUER Doç. Dr. Murat GÜLTEKİN Arş. Gör. Özlem MENEVŞE Funda İPEKTEN	PARKİNSON HASTALARINDA HASTALIK EVRESİNE BAĞLI DONMA, NON-MOTOR SEMPTOMLAR VE YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ
Dr. Mete GÜNDOĞ Hatice BASARAN Mustafa Tarkan AKSÖZEN	ERKEN EVRE GLOTTİK LARİNGS KANSERİNİN TEDAVİSİNDE İKİ FARKLI FRAKSİYONASYON ŞEMASININ KARŞILAŞTIRILMASI
Dr. Fatma DAĞLI Dr. Öğr. Üyesi Gönül Şeyda SEYDEL Dr. Öğr. Üyesi İlayet GÜNTÜRK	HİPERTİROİDİ OLUŞTURULAN RATLARDA PROTEİN OKSİDASYONU ARACILI KARACİĞER DOKU HASARINA KARNOZİNİN ETKİSİ

29/09/2019 Pazar

Saat:12.15- 14.45

Salon: 1	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Dilek PANDIR - Dr. Öğr. Üyesi Sedat PER
Prof. Dr. Hikmet Seyhan ÖZARSLAN Arş. Gör. Bağdagül KARTAL	MUTLAK MATRİS TOPLANABİLME METODU ÜZERİNE YENİ BİR ÇALIŞMA
Dr. Öğr. Üyesi Meral YAŞAR KARTAL	GAUSSIAN BRONZE FIBONACCI SAYILARI
Prof. Dr. Hikmet Seyhan ÖZARSLAN Arş. Gör. Bağdagül KARTAL	YARI σ - KUVVETLİ ARTAN DİZİLER ÜZERİNE
Dr. Öğr. Üyesi Aysel KEKİLLİOĞLU Zekeriya BIÇAK	PESTİSİTLER VE ARILAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Aysel KEKİLLİOĞLU Mevlidiye YILMAZ	PATATES BÖCEĞİNİN (Leptinotarsa decemlineata SAY, 1824) BİYOLOJİK MÜCADELE SÜRECİ ÜZERİNE ARAŞTIRMA
Dr. Öğr. Üyesi Sedat PER Prof. Dr. Dilek PANDIR	FURAN UYGULANMIŞ SIÇAN KAN HÜCRELERİNİN CANLILIĞININ BELİRLENMESİ VE LİKOPENİN KORUYUCU ROLÜ
Dr. Öğr. Üyesi Aysel KEKİLLİOĞLU Fatma SOYSALDI	EVSEL ORGANİK ATIKLAR VE ALTERNATİF YÖNETİMLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Sedat PER Prof. Dr. Dilek PANDIR	SIÇAN KARACİĞERİNDE LPS KAYNAKLI ANTIOKSİDAN YAPISININ DEĞİŞİMİ VE SELENYUMUN KORUYUCU ROLÜ
Aysel KEKİLLİOĞLU Ülkü MERT	KABAK EKİM ALANLARI VE ÇEVRESİNDE HYMENOPTERA (Insecta) TAKSONLARI ÜZERİNE EKO-FAUNİSTİK ARAŞTIRMA VE GÖZLEMLER

Salon: 2	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU
Doç. Dr. Ebru ÖZGÜR GÜLER Arş. Gör. Dilek VEYSİKARANI	İNSANİ GELİŞME VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU Gamze GÜL	2003-2017 TÜRKİYE'DE EKONOMİK BÜYÜME, REEL DÖVİZ KURU VE DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ NEDENSELLİK ANALİZİ
Doç. Dr. Ebru ÖZGÜR GÜLER Arş. Gör. Dilek VEYSİKARANI	ZAMAN HIRSIZLIĞINA YÖNELİK BİR ÇALIŞMA: KAMU VE ÖZEL SEKTÖR ARAŞTIRMASI
Arife KILINÇ Doç. Dr. Hakan EYGÜ	BİREYSEL EMEKLİLİĞİN LOJİSTİK REGRESYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ: HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ
Prof. Dr. İsmail BAKAN Y. Sonay YILMAZ	PSİKOLOJİK GÜÇLENDİRME VE YENİLİK YAPABİLME BECERİSİ
Arife KILINÇ Doç. Dr. Hakan EYGÜ	İŞGÜCÜ DEĞİŞKENLERİNİ İŞSİZLİK ÜZERİNDE ETKİSİNİN ÇOKLU REGRESYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ
Doç. Dr. Mehmet Ünsal MEMİŞ	KÜÇÜK ve MİKRO İŞLETMELER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI TASLAĞINA GENEL BİR BAKIŞ
Prof. Dr. İsmail BAKAN Y. Sonay YILMAZ	BİREYSEL YARATICILIK VE İÇ GİRİŞİMCİLİK
Doç. Dr. Banu KÜLTER DEMİRGÜNEŞ	TÜKETİCİLERİN ORGANİK GIDA SATIN ALMA KARARLARI VE SATIN ALMA KARARINDAN DUYDUKLARI MEMNUNİYET DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA
Doç. Dr. Mehmet Ünsal MEMİŞ	KÜÇÜK ve MİKRO İŞLETMELER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI TASLAĞI BÖLÜM 8 STOKLAR STANDARTDININ İNCELENMESİ

Salon: 3	Oturum Başkanı: DOÇ.DR. ELVAN YALÇINKAYA
Erdoğan ÇİÇEK Sevil SUNGUR Soheil EAGDERİ Pariya Jalili	SULTANSAZLIĞI HAVZASI BALIK FAUNASININ TESPİTİ VE AVRASYA BALIK İNDEKSİ (EAFI 1.0) KULLANILARAK EKOLOJİK KALİTE DEĞERLENDİRMESİ
Arş. Gör. Dr. Mustafa ÖZKAN	TOPOLOJİK UZAYLARIN AYRIK VE AYRIK OLMAYAN TOPOLOJİLERİN DIŞINDA SINIFLANDIRILMASI
Dr. Aydın GÜNEŞ Prof. Dr. Ömer Sinan ŞAHİN	EFFECT OF CRACK GEOMETRY ON ELASTIC BEHAVIOR OF LAMINATED COMPOSITE MATERIALS
Dr. Aydın GÜNEŞ Prof. Dr. Ömer Sinan ŞAHİN	EFFECT OF SURFACE CRACK DIRECTION ON THE DYNAMIC BEHAVIOR OF HYBRID COMPOSITES
Doç. Dr. Mehmet TANRIVER Hande PAZAN	ÇİFT YILDIZ SİSTEMLERİNDE YAŞANABİLİR BÖLGE HESABI: AYNI YARIÇAPLI, FARKLI İŞİNİM GÜÇLÜ
Doç. Dr. Mehmet TANRIVER Hande PAZAN	AYNI İŞİNİM GÜÇLÜ ÇİFT YILDIZ SİSTEMLERİNDE YAŞANABİLİR BÖLGE

POSTER SUNUM

Erdoğan ÇİÇEK Sevil SUNGUR Soheil EAGDERİ Pariya Jalili	Garra Hamilton 1822 CİNSİNİN İRAN'DAKİ TÜRLERİNDE KAUDAL YÜZGEÇ İSKELETLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI VE FİLOGENİSİNİN BELİRLENMESİ
--	--

29/09/2019 Pazar

Saat:15.00 17.00

Salon: 1	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Abdurrahman EYMEN
Dr. Öğr. Üyesi Çağlar ÖZER	ERZURUM'DA YENİ BİR AZALIM İLİŞKİSİ: İLSEL SONUÇLAR
Dr. Öğr. Üyesi Çağlar ÖZER Dr. Eren PAMUK	FARKLI SİSMİK SENSÖR TIPLERİ İLE ELDE EDİLEN ZEMİN BÜYÜTMELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
Arş. Gör. Hakan YALÇIN Arş. Gör. Cenk Cuma ÇADIR Doç. Dr. Zülküf KAYA	ŞEV STABİLİTESİNDE KULLANILAN ANKRAJLARIN SLİDE PROGRAMI İLE ANALİZİ
Doç. Dr. Serap YALÇIN Doç. Dr. Fahriye ERCAN Doç. Dr. Hatice BAŞ Seda YALÇINKAYA Öğr. Gör. Nuri ERCAN	HOMO SAPIENS VE TRIBOLİUM CASTANEUM PTEN İNDÜKLENMİŞ KİNAZ 1 (PINK1) PROTEİNİ ÜZERİNDE HYPERİCİN, HYPERFORİN HYPEROSİDE METABOLİTLERİNİN MOLEKÜLER KENETLEME ÇALIŞMASI
Arş. Gör. Cenk Cuma ÇADIR Arş. Gör. Hakan YALÇIN Doç. Dr. Zülküf KAYA	TAŞ KOLONLAR İLE İYİLEŞTİRİLEN TABAKALI ZEMİNLERDE KOLON ÇAPI VE ARALIĞININ TAŞIMA GÜCÜNE ETKİSİ
Fatma ÇINAR Prof. Dr. Abdurrahman EYMEN	KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN ŞEHİR PLANLAMASI VE KENT HAYATI ÜZERİNE TEKNİK VE SOSYAL ETKİLERİNİN ANALİZİ
Elif YILMAZ İdil AYÇAM	GELENEKSEL MİMARİ VERİLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: HASANKEYF ÖRNEĞİ
Dr. Bashir Saleh	FE MODELING TECHNIQUE AND EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF SMART BUILDING BEHAVIOR UNDER UNEXPECTED EVENTS SUCH AS EXPLOSIONS, FIRE OR EARTHQUAKES
Doç. Dr. Serap YALÇIN Doç. Dr. Fahriye ERCAN Doç. Dr. Hatice BAŞ Seda YALÇINKAYA Öğr. Gör. Nuri ERCAN	HYPERİCUM PERFORATUM ESANSİYEL YAĞINA MARUZ KALAN TRİBOLİUM CASTANEUM'UN MALONDIALDEHİT, SUPEROKSİT DİSMUTAZ VE KATALAZ AKTİVİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Salon: 2	Oturum Başkanı: Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK
Doç. Dr. Durdu Mehmet BİÇKES Dr. Celal YILMAZ	ÖĞRENME DÜZEYLERİ VE ÖRGÜTSEL ÖĞRENME
Doç. Dr. Durdu Mehmet BİÇKES Dr. Celal YILMAZ Öğr. Gör. Arif Nihat SAMUR	ALGILANAN AŞIRI NİTELİKLİLİĞİN ÜRETKENLİK KARŞITI İŞ DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: DAĞITIMSAL ADALET ALGISININ DÜZENLEYİCİ ROLÜ
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK	ŞEYHÜLİSLÂM EBUSSUUD EFENDİ'NİN ŞAİRLERLE İLGİLİ FETVÂLARI
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK	OSMANLI'DA ESRAR VE ŞARAP İLE İLGİLİ VERİLMİŞ MANZUM FETVÂLAR
Dr. Öğr. Üyesi Semih ZEKA	LETAİF-İ RİVAYAT'TA YER ALAN RÜYALARA PSİKANALİTİK BİR BAKIŞ
Dr. Öğr. Üyesi Semih ZEKA	MEMLEKET HİKÂYESLERİ'NDE GAYRİMÜSLİMLER
Doç. Dr. Burhan SEVİM	LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ VERİLEN YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI DERS MÜFREDATINDA ÇEVRE EĞİTİMİNİN YERİ

Salon: 3	Oturum Başkanı: PROF. DR. MUSTAFA TALAS
Öğr. Gör. Burcu DOĞAN Öğr. Gör. Erdem HİLAL	TÜRKİYE DE MUHASEBE STANDARTLARI ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARI
Öğr. Gör. Burcu DOĞAN Öğr. Gör. Erdem HİLAL	BAĞIMSIZ DENETÇİLERİN KKG'NİN GÖREV VE YETKİLERİNİN KAPSAMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
Doç. Dr. Aliye AKIN Öğr. Gör. Adnan AKIN	MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA UYGULAMALI MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ
Doç. Dr. Aliye AKIN Öğr. Gör. Adnan AKIN	ULUSLARARASI KONGRE TURİZMİ VE TÜRKİYE
Tahsin BOZDAĞ	TÜRK SÜSLEME SANATLARINDA KULLANILAN HATAİ MOTİFİNİN ŞEMSE FORMU İÇİNDEKİ YANSIMALARI
PROF. DR. MUSTAFA TALAS	GELECEĞİN TEMİNATI GELENEK

İÇİNDEKİLER

Elif ÖZDEMİR, Bayram SADE <i>BAZI MISIR HAT VE MELEZLERİNİN FE, MG, MN, K VE P ÖZELLİKLERİNİN KOMBİNASYON KABİLİYETLERİ</i>	1
Ömer ÖZBEK <i>İLAHİYAT FAKÜLTELERİNDE KUR'ÂN ÖĞRETİMİNİN TEMEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ</i>	9
Gökhan TUNCEL <i>TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖZGÜNLÜK DURUMU (SORUNU)</i>	30
Aydın GÜNEŞ, Ömer Sinan ŞAHİN <i>EFFECT OF CRACK GEOMETRY ON ELASTIC BEHAVIOR OF LAMINATED COMPOSITE MATERIALS</i>	36
Gökhan TUNCEL <i>ADALETİN TOPLUMSALLAŞMASININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER</i>	40
Tansu USKUTOĞLU, Belgin COŞGE ŞENKAL <i>STACHYS LAVANDULIFOLIA VAHL. TÜRÜNÜNÜ UÇUCU YAĞ KOMPOZİSYONUNUN VE SİTOTOKSİK ETKİSİNİN İNCELENMERSİ</i>	47
Mehmet TANRIVER, Hande PAZAN <i>AYNI İŞİNİM GÜÇLÜ ÇİFT YILDIZ SİSTEMLERİNDE YAŞANABİLİR BÖLGE</i>	52
Mehmet TANRIVER, Hande PAZAN <i>ÇİFT YILDIZ SİSTEMLERİNDE YAŞANABİLİR BÖLGE HESABI: AYNI YARIÇAPLI, FARKLI İŞİNİM GÜÇLÜ</i>	59
Funda ALKAN, Murat DEMİRBİLEK, Nagihan UĞURLU, Ebru ERDAL, Esin ÇETİN, Cafer ÇAKAL, Nelisa LAÇİN TÜRKÖĞLU, Barış BATUR <i>ÜVEİT TEDAVİSİNDE KULLANILMAK ÜZERE TAŞIYICI SİSTEMLER</i>	67
Banu KÜLTER DEMİRGÜNEŞ <i>TÜKETİCİLERİN ORGANİK GIDA SATIN ALMA KARARLARI VE SATIN ALMA KARARINDAN DUYDUKLARI MEMNUNİYET DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA</i>	75
Medine ÇOPUR DOĞRUSÖZ, Erdem GÜLÜMSER, Uğur BAŞARAN, Hanife MUT <i>YAYGIN FIĞ (VICIA SATIVA L.) VE MÜRDÜMÜĞÜN (LATHYRUS SATIVUS L.) ÇİMLENME VE FİDE GELİŞİMİNE DUMAN SOLÜSYONLARININ ETKİSİ</i>	97
Mustafa ŞAHİN, Uğur BAŞARAN <i>KÜKÜRT DOZ VE UYGULAMA ZAMANLARININ MÜRDÜMÜĞÜN (lathyrus sativus L.) TANE KALİTESİNE ETKİSİ</i>	105
Durdu Mehmet BİÇKES, Celal YILMAZ, Arif Nihat SAMUR <i>ALGILANAN AŞIRI NİTELİKLİLİĞİN ÜRETKENLİK KARŞITI İŞ DAVRANIŞLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: DAĞITIMSAL ADALET ALGISININ DÜZENLEYİCİ ROLÜ</i>	113
Durdu Mehmet BİÇKES, Celal YILMAZ <i>ÖĞRENME DÜZEYLERİ VE ÖRGÜTSEL ÖĞRENME</i>	125
Emin ÇADIRLI, Uğur BÜYÜK, Hasan KAYA, Erkan ÜSTÜN <i>AL-1.9MN-XFE ALAŞIMLARININ ISIL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ</i>	134
Emin ÇADIRLI, Hasan KAYA, Uğur BÜYÜK, Erkan ÜSTÜN <i>KATILAŞTIRMA HIZININ DOĞRUSAL KATILAŞTIRILMIŞ 7075 ALAŞIMININ MEKANİKSEL ÖZELLİKLER ÜZERİNE ETKİSİ</i>	142
Arife KILINÇ, Hakan EYGÜ <i>BİREYSEL EMEKLİLİĞİN LOJİSTİK REGRESYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ: HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ</i>	151

Murat ÇAKIRKAYA <i>DENEYİMSEL PAZARLAMA BOYUTLARI İLE İLGİLİ TÜKETİCİ ALGILARINI ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME</i>	168
Halil AKMEŞE, Ali ILGAZ <i>DEVELİ İLÇESİNİN ORNİTO TURİZM POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	178
Erhan YILDIRIM <i>TELEVİZYON PROGRAMLARINDA KULLANILAN GRAFİK MALZEMELERİN ANLATI YAPISINA ETKİLERİ</i>	184
Fatma Nazlı ÖZSOLAK <i>EKLEMELİ İMALAT YÖNTEMİYLE ÜRETİLEN AL ALAŞIMLARININ ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ</i>	195
Hüseyin Levent ŞAKTANLI, Oğuzhan YÜKSEL <i>EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNDE ÇALIŞAN POLİS MEMURLARININ SERBEST ZAMANLARINI DEĞERLENDİRMELERİ AÇISINDAN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ</i>	207
Halil AKMEŞE, Ali ILGAZ <i>ENGELLİ BİREYLERİN SEYAHAT MOTİVASYONLARINI OLUŞTURAN İTİCİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA</i>	222
Muhittin ELİAÇIK <i>ŞEYHÜLİSLÂM EBUSSUUD EFENDİ'NİN ŞÂİRLERLE İLGİLİ FETVÂLARI</i>	234
Muhittin ELİAÇIK <i>OSMANLI'DA ESRAR VE ŞARAP İLE İLGİLİ VERİLMİŞ MANZUM FETVÂLAR</i>	237
Belgin COŞGE ŞENKAL, Tansu USKUTOĞLU <i>BAZI ADAÇAYI (salvia sp.) TÜRLERİNDEN ELDE EDİLEN UÇUCU YAĞLARIN ANA BİLEŞENLERİNİN KULLANIM ALANLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	241
Fahriye ERCAN, Serap YALÇIN, Hatice BAŞ, Nuri ERCAN <i>EVALUATION OF MALONDIALDEHYDE, SUPEROXİDE DİSMUTASE AND CATALASE ACTİVİTY OF <i>Tribolium castaneum</i> EXPOSED TO ESSENTIAL OİL OF <i>Hypericum perforatum</i></i>	250
CebraİL ÇİFLİKLİ, Bilgin YAZLIK <i>KABLOSUZ İŞBİRLİKLİ AĞLARDA AKTARIM STRATEJİLERİNİN SİSTEM PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ</i>	256
Kudret SAVAŞ <i>MUSTAFA KUTLU'NUN "NUR" ADLI HİKÂYESİNDE KENDİNİ ARAMAK</i>	267
Kudret SAVAŞ <i>MEHMET RAUF VE "SON YILDIZ"</i>	275
Esra KIZILAY <i>FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI HAKKINDA SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ FARKINDALIKLARI</i>	280
Hacer Sibel KARAPINAR, Fevzi KILIÇEL <i>THE COMPOSITION OF SOME MICRO AND MACRO ELEMENTS IN BEANS AND CHICKPEAS</i>	285
Fatma ÇINAR, Abdurrahman EYMEN <i>KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN ŞEHİR PLANLAMASI VE KENT HAYATI ÜZERİNE TEKNİK VE SOSYAL ETKİLERİNİN ANALİZİ</i>	290
Hacer Sibel KARAPINAR, Fevzi KILIÇEL <i>SPECIFICATION OF SOME TOXIC ELEMENTS IN TRADITIONALLY PRODUCED APPLE MOLASSES</i>	299
Hasan KAYA, Uğur BÜYÜK, Emin ÇADIRLI <i>MICROSTRUCTURE, MICROHARDNESS AND TENSILE PROPERTIES OF THE AL-1.94MN-1.5Sİ TERNARY ALLOY</i>	305

Hasan KAYA, Emin ÇADIRLI, Uğur BÜYÜK <i>AL-MN-Sİ ÜÇLÜ ALAŞIMININ ELEKTRİK VE TERMAL ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI</i>	313
Arslan TOPAKKAYA <i>HERMENEUTİĞİN BAŞLANGICI OLARAK PERİ HERMENİAS</i>	324
Hikmet Seyhan ÖZARSLAN, Bağdagül KARTAL <i>YARI σ - KUVVETLİ ARTAN DİZİLER ÜZERİNE</i>	329
Hikmet Seyhan ÖZARSLAN, Bağdagül KARTAL <i>MUTLAK MATRİS TOPLANABİLME METODU ÜZERİNE YENİ BİR ÇALIŞMA</i>	337
Hasan KÜÇÜKDEMİR, Hülya DOĞAN <i>FARKLI BİTKİ SIKLIKLARINDA YETİŞTİRİLEN PITRAK (<i>xanthium strumarium</i> L.) BİTKİSİNİN VERİM VE VERİM UNSURLARININ BELİRLENMESİ</i>	343
İsmail BAKAN, Y. Sonay YILMAZ <i>BİREYSEL YARATICILIK VE İÇ GİRİŞİMCİLİK</i>	354
Ahmet Tayfur AKCAN <i>TÜRKİYE'DEKİ İŞSİZLİĞİN İKTİSADİ EKOLLERE GÖRE ANALİZİ</i>	369
Arife KILINÇ, Hakan EYGÜ <i>İŞGÜCÜ DEĞİŞKENLERİNİ İŞSİZLİK ÜZERİNDE ETKİSİNİN ÇOKLU REGRESYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ</i>	373
Ahmet Tayfur AKCAN <i>İŞSİZLİK FONU BÜYÜKLÜĞÜ VE İSTİHDAM PİYASASI İÇERİSİNDEKİ YERİ</i>	382
Şaban GÜLCÜ, Muhammed Said BAKIRCI <i>KARINCA ASLANI OPTİMİZASYONU TABANLI YAPAY SİNİR AĞLARI EĞİTİMİ</i>	388
Zeliha KAYA, Sabri YURTSEVEN <i>ŞANLIURFA KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞININ MEVCUT DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ</i>	398
Gökhan SÖNMEZ, Abdullah DEMİRTAŞ, Ümmühan ABDÜLREZZAK, Emre Can AKINSAL Numan BAYDİLLİ, Oğuz EKMEKÇİOĞLU <i>TEDAVİ NAİF KLİNEFELTER SENDROMLU GENÇ HASTALARIN KEMİK SAĞLIĞININ SAĞLIKLI GÖNÜLLÜLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI</i>	408
Adnan AKIN, Aliye AKIN <i>ULUSLARARASI KONGRE TURİZMİ VE TÜRKİYE</i>	414
Semih ZEKA <i>MEMLEKET HİKÂYESİ'NDE GAYRİMÜSLİMLER</i>	424
Yusuf KAĞANARSLAN <i>MUSARRÂT HADİSİNİN USÛLÜ'L-FIKIH AÇISINDAN İNCELENMESİ</i>	434
Aliye AKIN, Adnan AKIN <i>MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA UYGULAMALI MESLEKİ EĞİTİMİN ÖNEMİ</i>	445
Volkan KARAGÖZLÜ <i>NESRİN ŞİİRİ: KLASİK TÜRK NESRİNDE ESTETİK VE POETİK UNSURLAR -I-</i>	455
Sermed DOĞAN, Özgür DEMİRTAŞ <i>SAĞLIK KURUMLARINDA ÖRGÜTSEL ADALET ALGISININ ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ÜZERİNE ETKİSİ</i>	465
Ebru ÖZGÜR GÜLER, Dilek VEYSİKARANI <i>İNSANİ GELİŞME VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	469
Ebru ÖZGÜR GÜLER, Dilek VEYSİKARANI <i>ZAMAN HIRSIZLIĞINA YÖNELİK BİR ÇALIŞMA: KAMU VE ÖZEL SEKTÖR ARAŞTIRMASI</i>	479
Pelin GENÇOĞLU, Hayriye ATİK <i>TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE SAĞLIK SİSTEMİNDE MEYDANA GELEN GELİŞMELER</i>	490
Fırat KOÇ, Vahdet ÖZKOÇAK <i>TÜRKİYE' DEKİ PARMAK ORANLARI (2P:4P) ÇALIŞMALARI</i>	509

Nedim YILMAZ, Ayşe YANARDAĞ <i>ZİHNİ ORHON'UN TEFTİŞ RAPORLARINA GÖRE SİVAS PARTİ YÖNETİM KURULLARININ DURUMLARI (1939-1942)</i>	516
Sedat PER, Dilek PANDIR <i>FURAN UYGULANMIŞ SIÇAN KAN HÜCRELERİNİN CANLILIĞININ BELİRLENMESİ VE LİKOPENİN KORUYUCU ROLÜ</i>	536
Sedat PER, Dilek PANDIR <i>SIÇAN KARACİĞERİNDE LPS KAYNAKLI ANTIOKSİDAN YAPISININ DEĞİŞİMİ VE SELENYUMUN KORUYUCU ROLÜ</i>	544
İsmail BAKAN, Y. Sonay YILMAZ <i>PSİKOLOJİK GÜÇLENDİRME VE YENİLİK YAPABİLME BECERİSİ</i>	552
Rümeysa KARS <i>ÜSKÜDARLI İBRAHİM SIRRİ EFENDİ'NİN "TARİH-İ SULTAN MUSTAFA-İ SANİ" ADLI ESERİNE GÖRE II. MUSTAFA'NIN DEVLET YÖNETİM USULÜ</i>	567
Ayşe YAVUZ, Sevda ENGİN, Uğur BÜYÜK <i>AL-Sİ-XNİ ALAŞIM SİSTEMLERİNDE Nİ'İN MİKROSERTLİK VE ÇEKME-DAYANIM DEĞERLERİNE ETKİSİ</i>	588
Esengül UZUNOĞLU SAYIN <i>SA'Dİ-İ ŞİRÂZİ VE BİR GAZELİNİN İNCELENMESİ</i>	594
Filiz YANGILAR, Sevil Karahan YILMAZ, Mıhrican KAÇAR, Nazife YILMAZ <i>SAĞLIK ÇALIŞANLARININ SAĞLIKLI BESLENME TAKINTISI BELİRTİLERİNİN VE OBEZİTE ÖNYARGILARININ İNCELENMESİ: KESİTSEL BİR ÇALIŞMA</i>	601
Faruk TEMEL <i>SAĞLIK TEMALI BİLGİ EDİNME VE İNTERNETİN GÜVENİLİRLİĞİ</i>	612
Gülcan ŞANTAŞ, Fatih ŞANTAŞ <i>SİĞİNMACILARIN SAĞLIK HİZMETLERİ KULLANIMINDA KARŞILAŞTIKLARI İLETİŞİM ENGELLERİ: KAVRAMSAL BİR İNCELEME</i>	625
Oğuz Can BOZKURT, Bahar TAŞDELEN, Gamze TEMİZEL <i>SOSYAL MEDYA UYGULAMALARININ KONAKLAMA İŞLETMELERİ SEÇİMİ ÜZERİNE ETKİSİ: KONYA İLİ 5 YILDIZLI KONAKLAMA İŞLETMELERİNDEKİ MÜŞTERİLER ÜZERİNDE YAPILAN BİR UYGULAMA</i>	635
FATMA ŞENEL <i>NADİR BİR VAKA: PSÖDOKSANTOMA ELASTİKUM</i>	648
Ebru DAVULCU, Asım DAVULCU <i>SÜMERBANK KAYSERİ BEZ FABRİKASI'NIN KURULUŞUNUN DÖNEMİN GAZETELERİNDE SUNUMU: CUMHURİYET, ULUS, KAYSERİ GAZETELERİ ÖRNEĞİ</i>	652
Hakan YALÇIN, Cenk Cuma ÇADIR, Zülküf KAYA <i>ŞEV STABİLİTESİNDE KULLANILAN ANKRAJLARIN SLİDE PROGRAMI İLE ANALİZİ</i>	672
Mehmet Ünsal MEMİŞ <i>KÜÇÜK VE MİKRO İŞLETMELER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI (KÜMİ FRS) TASLAĞINA GENEL BİR BAKIŞ</i>	678
Mehmet Ünsal MEMİŞ <i>KÜÇÜK VE MİKRO İŞLETMELER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI (KÜMİ FRS) TASLAĞI BÖLÜM 8 STOKLAR STANDARDININ İNCELENMESİ</i>	683
Burcu DOĞAN, Erdem HİLAL <i>BAĞIMSIZ DENETÇİLERİN KGK'NİN GÖREV VE YETKİLERİNİN KAPSAMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	687
Asım DAVULCU, İpek GÜLEYÜPOĞLU, M.İbrahim BAHTİYARİ <i>PAMUKLU KUMAŞLARIN GÜÇ TUTUŞURLUK ÖZELLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	709

Burcu DOĞAN, Erdem HİHAL <i>TÜRKİYE DE MUHASEBE STANDARTLARI ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>	725
Önder A. AFŞAR <i>AB RESMİ BELGELERİNDE TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİ: AB SÜRECİNDE AZINLIK HAKLARI KONUSUNDA GERÇEKLEŞTİRİLEN REFORMLAR</i>	738
Ulaş AY, Emre HARI, Mustafa YAVUZ <i>BİLİŞSEL ESNEKLİK VE PSİKOLOJİK BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİDE ALEKSİTİMİNİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ</i>	745
Büşra AĞIN, Talip ÇELİK, Yasin KİŞİOĞLU <i>GEZEN TAVUKLAR İLE ÇİFTLİK TAVUKLARININ FEMUR KEMİKLERİNİN MEKANİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI</i>	758
Cenk Cuma ÇADIR, Hakan YALÇIN, Zülküf KAYA <i>TAŞ KOLONLAR İLE İYİLEŞTİRİLEN TABAKALI ZEMİNLERDE KOLON ÇAPI VE ARALIĞININ TAŞIMA GÜCÜNE ETKİSİ</i>	765
Emrah AYKORA, Gizem Sıla UZUNKAYA <i>SPOR YAPAN İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNDE TÜRKÇE İLETİŞİM YETERLİK ALGISININ İNCELENMESİ</i>	772
Gülcan ŞANTAŞ, Fatih ŞANTAŞ <i>TÜRKİYE'DE ANTİBİYOTİK KULLANIMININ İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA</i>	779
Doğan BARAK, Tuncay ÇELİK <i>TÜRKİYE'DE FAİZ ORANI VE REEL DÖVİZ KURU İLİŞKİSİ</i>	787
Sermed DOĞAN, Özgür DEMİRTAŞ <i>TÜRKİYE'DE Palyatif Bakım Hizmetleri: Kayseri İli Örneği</i>	796
Uğur BÜYÜK, Hasan KAYA, Emin ÇADIRLI <i>AL-MN-CU ALAŞIMININ MİKROYAPISAL ÖZELLİKLERİNİN KATIŞTIRMA HIZINA BAĞLI DEĞİŞİMİ</i>	801
Uğur BÜYÜK, Hasan KAYA, Emin ÇADIRLI <i>INVESTIGATION OF MECHANICAL PROPERTIES OF DIRECTIONAL SOLIDIFIED Al-Mn-Cu ALLOY</i>	810
Filiz YANGILAR, Sevil Karahan YILMAZ, Mihrican KAÇAR, Nazife YILMAZ <i>ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YEME DAVRANIŞLARI, ORTOREKSİYA NERVOZA VE VÜCUT MEMNUNİYETLİK DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	816
Elif ÖZDEMİR, Bayram SADE <i>BUĞDAY (triticum aestivum L.)' DA KH₂PO₄ İLE PRİMİNG' İN BAZI FİZYOLOJİK ÖZELLİKLERİN İKİLİ İLİŞKİLERİNE ETKİSİ</i>	830
Fırat KOÇ, Vahdet ÖZKOÇAK <i>TÜRKİYE' DEKİ GÖRELİ YÜZ GENİŞLİĞİ ÇALIŞMALARI</i>	836
Ramazan KIRAÇ, Elem EROĞLU <i>BAŞARILI YAŞLANMA İLE GERİATRİK DEPRESYON ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA</i>	841
Aydın GÜNEŞ, Ömer Sinan ŞAHİN <i>EFFECT OF SURFACE CRACK DIRECTION ON THE DYNAMIC BEHAVIOR OF HYBRID COMPOSITES</i>	855
Doğan BARAK, Tuncay ÇELİK <i>TÜRKİYE'DE İSTİHDAMIN GELİR EŞİTSİZLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ</i>	860

**ÜSKÜDARLI İBRAHİM SIRRÎ EFENDİ’NİN “TARİH-İ SULTAN MUSTAFA-İ
SANİ” ADLI ESERİNE GÖRE II. MUSTAFA’NIN DEVLET YÖNETİM USULÜ**

Rümeysa KARS

Dr. Öğretim Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
e-mail: rumeysakars@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Sultan II. Mustafa, 1695-1703 yılları arasında hüküm sürmüş 22. Osmanlı padişahı ve İslâm halifelerinin 87.si’dir. Babası IV. Mehmet, annesi Giritli Rabia Gülnuş Emetullah Valide Sultan’dır. II. Mustafa, devrin alimlerinden ilim tahsili yapmış ve okçuluk ile harp tekniklerine ilişkin önemli bir eğitimden de geçmiştir. Tahta geçtiği zaman Osmanlı Devleti, 12 yıldır Avusturya, Lehistan, Rusya ve Venedik ile karada ve denizde savaş halindeydi. Bu sürecin idare edilebilmesi için birtakım önlemler alınması, devlet yönetiminde bazı değişikliklere gidilmesi gerekiyordu.

Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani adlı yazma eser, 17. Yüzyıl Osmanlı şairlerinden Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi’ye ait bir eserdir. Maliye katipliği, Girit Defterdarlığı görevlerini ifa eden İbrahim Sırrî Efendi, bu eserinde II. Mustafa’nın 1695’te tahta cülusundan 1699’a kadar geçen süreçte yaşanan siyasi, askerî, idarî, malî, mimarî alanda gerçekleşen gelişmeleri kendi gözlemleri ışığında anlatarak tarihî ve edebî vasfını gözler önüne sermiş, eseri tamamlayarak devrin padişahı II. Mustafa’ya sunmuştur.

Esere ilişkin iki nüsha Reşit Efendi Millet Genel Kütüphanesi Arşivi’nde 06 Mil.MFA 320/No:992/I ve 06 Mil.MFA 321/No:1138 numaralarıyla kayıtlı olarak bulunmaktadır. Bu nüshalardaki veriler ışığında Sultan II. Mustafa’nın yönetim anlayışı, yakın çevresi, yaptığı yenilikler ve bunların neticeleri göz önüne alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani, Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi, yazma eser, devlet yönetimi

GİRİŞ

1. “Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani” Adlı Eser ve Yazarı Hakkında

Kütüphanelerimizde bulunan yazma eserleri muhteva bakımından ele aldığımızda ilme, dolayısıyla yazıya ve yazılanlara büyük değer veren kültür tarihimiz boyunca, başta dinî eserler olmak üzere toplumun ihtiyaç duyduğu ilmin hemen her sahasında eser kaleme alındığı görülür. Osmanlı’da yaşamın her alanını ele alan Osmanlı el yazmaları, ülkemizin sahip olduğu önemli bir kültür mirasıdır.

Târîh-i Sultân Mustâfâ-i Sâni adlı yazma eseri II. Mustafa dönemini yaşamış birinin, yine onun bakış açısıyla ifade ettiği şekilde ele alınarak dönemin daha iyi kavranmasına katkı sağlamak ve eserin mevcut nüshalarından yola çıkarak II. Mustafa’nın devlet yönetim usulü hakkında bilgi edinmeyi amaçlamış bulunmaktayız. Eser, II. Mustafa’nın 1106 (1695) ‘deki tahta çıkışı ile başlamakta olup II. Mustafa döneminin siyasi ve askeri olaylarının akışı anlatılmaktadır. Bu yönüyle eser, Osmanlı İmparatorluğu’nda II. Mustafa dönemini konu alan eserlerden birisi olması

dolayısıyla önem ihtiva etmektedir. Üsküdarlı Sırrî Efendi'nin eser içerisinde olayları ve padişah hakkındaki duygularını şiir, beyit, nesir, rubaî, kıt'a'larla yani dönemin edebi özelliğine has bir üslup içerisinde anlatması da eserin dil ve üslup özellikleriyle de çekici hale getirilmesinin amaçlandığını gözler önüne sermektedir.

Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi'nin Târîh-i Sultân Mustâfâ-i Sâni adlı eserinin iki nüshası bulunduğunu tespit ederek; bu yazma eserleri İstanbul Reşit Efendi Millet Genel Kütüphanesi Arşivi'nden 992/11 kayıtlı 324 sayfalık 1. nüsha ve aynı arşivden 1138 No'lu 62 sayfalık 2. nüshanın A4 boyutunda dijital çıktısını temin etmiş bulunmaktayız. Bu eserin nüshalarına ilişkin tespit ettiğimiz verileri şu şekilde belirtebiliriz.

A. Eser Adı: Târîh-i Sultân Mustafa –i Sanî

Bulunduğu Yer: İstanbul Reşit Efendi Millet Genel Kütüphanesi Arşivi

Arşiv Numarası:(06 Mil. MFA320) / No:992/11

Müellifi: Merhûm İbrahim Sırrî Efendi el-Üsküdârî (öl. 1111/1699)

Müstensih:----

Tarihi:10 Muharrem H.1178 (M.1765)

Dili: Türkçe

Yazı Türü: Harekeli Nesih

Yaprak: 298a-322a

Notlar: Toplamda 4 eserden oluşan bir kitapta yer almaktadır. Bu nüsha A4 boyutunda olan kitabın (298-322) *2 arası sayfalarda yer almaktadır.

Eserin bu nüshasında II. Mustafa'nın saltanatı döneminde teşrifata müteallik törenlerin yanında dönemin siyasi, askerî ve iktisadî olayları arka arkaya anlatılırken bölümler ve olaylar arası ayırım hususunda farklı bir ibare kullanılmamıştır.. Şiirsel bir anlatımla içeriğinin te'sis edildiği görülmektedir. Nüshanın sonunda *hatime* olarak adlandırılan bir kısım mevcut olup çoğunlukla övgü ve Sırrî Efendi'nin son yıllarının vermiş olduğu o duygu yüklü geçim sıkıntılarında kaynaklanan bazı ifadeler mevcuttur.

B. Eser Adı:Târîh-i Sultân Mustafa –i Sanî

Bulunduğu Yer: İstanbul Reşit Efendi Millet Genel Kütüphanesi Arşivi

Arşiv Numarası: (06 Mil. MFA321) /No: 1138

Müstensih: -----

İstinsah Tarihi: H.1178/M.1765

Dili: Türkçe

Yazı Türü: Harekeli nesih

Yaprak: 62 sayfa

Notlar:(1138 Nolu Kitap kesim ve A4 boyut). Tek eserden oluşan bu kitap (62) sayfalık bir nüsha olarak bir katalog içerisinde bulunmaktadır. Eserin bu nüshasında ise ifadeler genel itibariyle nesir tarzında yazılmış olup, siyasi olayların genellikle fizikî açıdan ele alındığı görülmektedir. Sultana övgü yağdırma geleneği bu nüshada da hakim bir üslup olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir metnin müellifi yani yazarı hayattayken veya öldükten sonra bir başka kişi tarafından kopya edilerek çoğaltılmış nüshasına *müstensih nüshası* denir. Tanımdan anlaşılacağı üzere müellif, eserinin kopya edilmesine nezaret edebilir ve böyle durumlarda nüshaların güvenilirliği daha fazla olur. Bu nüshalarda Müstensihin daha sonra tamamlamak üzere veya belli kısımların tertibine dair not ettiği hususların, niyetlendiği doğrultuda hazırlandığı görülür. (Ece: 2014, 90)

Her iki nüsha da istinsah ürünüdür. İstinsah tarihi, müstensih adına rastlanması, eserin müellifi ve II. Mustafa'nın merhum olarak zikredilmesi bu durumun göstergesidir.

1.1.Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi'nin Hayatı ve Eserleri

1.1.Hayatı

Çalışmamıza konu olan Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani adlı eserin yazarı Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi'nin 17. Yüzyılı anlatan eserlerde, ailesi ve doğum tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Eserleri ve kasideleri üzerine yapılan çalışmalardan (Kazan:1998,56; Kazan: 2003, 67) yola çıkarak hayatı hakkında bilgi edinmeye çalışmış bulunmaktayız. Bu çalışmalara bakıldığında Sırrî Efendi'nin, devlet büyükleri hakkında yazmış olduğu çoklu kasidelere rağmen 17. yüzyılın en az tanınan şairlerinden biri olduğu ve döneminin şairleri arasında büyük bir ün kazanmadığı görülmüştür. Kaynaklarda adı 'Nâm-ı İbrahim', 'İbrahim Sırrî Efendi', 'Sırrî-i Üsküdârî İbrahim Efendi', 'Ol-Hâce-i Divân-ı Belağatu'n-nâm-ı Zât-ı Pür-Marifetleri İbrahim' ve 'Üsküdarî İbrahim Efendi' olarak geçmektedir.(Özyılmaz:1995,11)

Tarihteki tespitlere göre Sırrî mahlasını kullanmakta olan çok sayıda şair bulunmaktadır. Sırrî "kelimesi Osmanlıca'da'sır ile ilgili, gizlilikle ilgili" anlamına gelmektedir.

Aynı zamanda Padişâh ve şehzâdenin yakın çevresinde bir hizmette bulunan şairler için kullanılan ifadelerden birisi de **sırrî**'dir.(Güler-Yaşar:2007,8) Kaynaklarda belirtildiği gibi İstanbul doğumlu olup Üsküdar semtinde oturduğundan dolayı '*Sırrî-yiÜsküdarî*' olarak tanınmaktadır. (Özyılmaz,11) Osmanlı Müellifleri hakkında kaleme alınan biyografik eserlerden elde edilen veriler, Sırrî'nin Üsküdarlı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Şöyleki, Salim Tezkiresi'nde, "*Konstantiniyye-i bihin-i itibara leb-i deryada melehat-nisar olan medine-i Üsküdardan olup*"; Şeyhî'nin Şakayık-ı Numaniye ve Zeylleri'nde "*Sırrî-i Üsküdarî*"; Mehmed Süreyya'nın Sicill-i Osmanîsi'nde, "*İstanbul'dan zuhur idüp Üsküdar'da meskûn olmuşdur.*" (İnce: 2005,393-396); Özcan:1989,237; Süreyya:1311,14) *İfadelerinden hareketle* Sırrî Efendi'nin asıl adının *İbrahim* olduğu; İstanbul'da doğup Üsküdar'a yerleştiği bilinmektedir. Sırrî Efendi'nin doğum yeri kaynaklarda anlatılmış olmasına rağmen, doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca, divanlarından yola çıkarak da bu konuda kesin bilgi edinmek mümkün değildir.

Sırrî Efendi'nin ailesi, akrabaları, medeni durumu ve eğitimi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Ancak, asıl ismi *Mehmet* ama *Üsküdarlı Reşid* olarak tanınan ve Sırrî Efendi'ye özenerek şiirler yazan tek bir akrabası hakkında rastlantılar bulunmaktadır. (Kazan:1998,7)Ayrıca, Sırrî Efendi'nin elimizde mevcut yazılarında rastlanan özlem ve pişmanlık içeren ifadelerinden yola çıkarak kendisinin düzenli bir evlilik hayatının olmadığı veya geçici ilişkiler yaşadığı tahmin edilmektedir.Sırrî Efendi'nin mesleği hakkındaki bilgilere divân şairlerinin biyografilerinin anlatıldığı Mehmet NâilTuman'ın*Tuhfe-i Nâilî* adlı eserinde, kendisinin maliye kâtibisi olduğu ve en son Girit Defterdarı olarak görev yaptığını "*Dîvân-ı hümayûnküttâb-ı vâlâ-cenâbı zümresinden olup bazı menâsıbamensûbolmuşlar idi.*" şeklinde belirtmektedir. (Kurnaz-Tatçı: 2001, 608) Benzer şekilde ilgili kaynaklarda; "*Dîvân-ı Hümayûn kâtibisi...*" (Örs:2018,237) "*Bir müddet mâliye kaleminde müverrih, badehu cezîre-i Girid defterdârı olmuş idi.*" (Abdülkadiroğlu:1999,153) "*Mâliye kâtiplerinden olup Girid defterdârı iken...*" ifadeleriyle karşılaşmaktayız.

Aynı şekilde Şevkiye Kazan'ın ifadelerinde de belirttiği üzere maliye kâtiplerinden olduğu ve bir müddet bu kalemden çıkan yazıların tarihlerinin atılması göreviyle (tarihçilik) le uğraştığı

bilinmektedir. Ayrıca divan şairi olarak eserler kaleme aldığı, kasidelerinde sosyal hayatı hicvettiği gördüğü haksızlıkları dile getirdiği, cahillerin yüksek mevkide tutulduğunu ve kendisine itibar edilmediğini söyleyerek bir nevi serzenişte bulunduğu...(Kazan:2009,129) ifade edilmiştir. Nitekim Sırrî'nin yaşadığı yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun eski ihtişamını kaybetmeye başladığı; gerilemenin kapıda olduğu bir geçiş dönemidir. Dolayısıyla bu türden eserleri yazan şahsiyetler arasında adına rastlamak mümkündür.

Yani Sırrî Efendi, dünya malında fazla gözü olmayan, olgun ve kalender bir kişi olarak çevresinde anılmıştır. (Elmacı: 2015,140) Sırrî Efendi bazı divan şairlerimiz gibi neşeli, ince ruhlu, dakik (nüktedan) ve şakacı bir kişiliğe sahip olmuştur. Bu yüzden, latifeleri bakımından, Nasreddin Hoca'yı anımsatmaktadır. Sicill-i Osmani'de bulunan vasıflara nazaran, heccav, yani eleştiri kabiliyeti yüksek(Süreyya,1505; Akay:1998,447)) ve bu niteliğiyle de etrafındaki insanları kırıcı davranışları olduğu öğrenilmektedir. Buna rağmen, Sırrî Efendi, hicivleri ile değil de yapmış olduğu muziplikler ile daha çok ün kazanmıştır.

Dolayısıyla, Nasreddin Hoca'ya benzetilmesine sebebiyet verdiği söylenmektedir. Böylece kişiliği ile ilgili vasıflar ve Nasreddin Hoca'ya olan benzerliği Sâlim Tezkiresi'nde belirtilmiştir. (İnce,133)

Ayrıca kaynaklarda, Sırrî Efendi'nin Girid Defterdarlığı görevini de ifa ettiği belirtilir.(Salim,393-395; Süreyya,1506-1507; Bursalı:1972,351) Bu görevinden önce 18 yıl boyunca Kara Mustafa Paşa hizmetinde çalışmış olduğu da belirtilmektedir. (Özyılmaz,13)Mehmed Tahir (Bursalı'nın Osmanlı Müellifleri adlı eserinde *H. 1111'de Girid Defterdarı iken vefat etti (Bursalı,351)* ifadelerinden vefat tarihi de tespit edilebilmektedir. Vezir Kara Mustafa Paşa'ya yazdığı kasideden dolayı Girit'e atanmış olsa ve ilk başta bundan memnuniyet duymasına rağmen yine de maddi durumunda bir gelişme olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca hayatının son yıllarında vatan ve İstanbul özlemine duyduğu beyitlerinden anlaşılmaktadır. (Kazan,1998,12)

1.1.1. Eserleri

Kaynaklara göre, Üsküdarlı Sırrî Efendi'ye ait olduğu bilinen 4 eser mevcuttur. Bunlar;

- Divan
- Şerh-u Medhü'n- Nebî
- Hikâye-i Garîbü'l- Âsâr'
- Târîh-i SultânMustafâ-yı Sânî, isimli eserlerden ibarettir.(Aksoy,112)

2. II. Mustafa Devri ve Şahsiyeti

2.1. II. Mustafa'nın Hayatı

- **Babası:** Mehmed IV(Avcı)
- **Annesi:** Rabia Gülnuş (Emetullah), Hıristiyan
- **Unvanı:** Şiirlerinde “*ikbali*” ve “*meftunî*” mahlasını kullanmıştır.
- **Doğum Tarihi ve Yeri:** 1075/ 5 Haziran 1664, Edirne
- **Ölüm Tarihi: ve Yeri:** 1115/29 Aralık 1703, İstanbul
- **Ölüm Sebebi:**İstiska illeti
- **Tahta Çıkışı:** 21 Cemazi el-Ahir 1106/6 Şubat 1695.
- **Tahttan İnişi:** 10 Rebiü'l-Ahir 1115/23 Ağustos 1703.
- **Eşleri:** Salıha, Şehsuvar, Alicenab, Hatice, Hatice (Mahfiruse),Hafiten ve bir de ismi belirsiz
- **Oğulları:**Mahmud I, Osman III, Ahmed, Mehmed, Süleyman, Ahmed, Hasan, Murad, Hüseyin, Murad, Selim

- **Kızları:** Ayşe, Emine, Safiyye, Rukiye, Ümmügülsüm, Rukiye, Fatma, Zeyneb, Esmâ, Emetullah (Atalar:1998,444-445)

Sultan II. Mustafa,bahsedildiği üzere IV. Mehmed Han ve Girit'te Resmo şehrine yerleşmiş Venedikli Verzizi ailesinden cariyeye kökenli Rabia Gülnuş Sultan'ın oğludur. IV. Mehmed'in büyük şehzadesi olan II. Mustafa, 2 Haziran 1664 tarihinde Edirne'de iken dünyaya gözlerini açtı. Doğumu dolayısıyla yedi gün yedi gece şenlik yapılan şehzade Mustafa'nın çocukluğu da yine Edirne'de geçti. (Derin:1993,139)İstanbul'un fethinden sonra Edirne'de tahta oturan padişahların ikincisidir. Başkent olarak bu kenti İstanbul'a tercih eden padişahların da sonuncusu olacaktır.

Tarih 6 Haziran 1675'i gösterdiğinde, Edirne'de şehzade Mustafa ve kardeşi Ahmed için muhteşem bir sünnet düğünü yapılmıştı. Bu gösterişli sünnet düğünü geceli gündüzlü 15 gün sürdü. (Şimşirgil:2016,135)

2.1.1. Şahsiyeti, Eğitimi, İlgi Alanları

II. Mustafa Han, kızıl ve seyrek sakallı, kısa boyunlu, orta boylu ve heybetli idi. II. Mustafa Han zeki, yumuşak tabiatlı, adaletli ve zamanın ilimlerini iyi bilen bir kişi idi. Kendisinin karakter bakımından önceki padişahlardan daha sağlam, olgun ve ender görülen ölçülülüğe sahip bulunduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda devlet parasının toplanmasında ve dağıtımında bu ölçülü davranışını gösterdiği, cimri ya da savurgan olmadığı da bilinmektedir. Dokuz seneye yakın saltanat süren II. Mustafa Han muktedir, gayretli, vatanperver, çalışkan ve değerli bir padişahı. (Şimşirgil,136)

Bir İmparatorluk için hükümdarın varisi olacak erkek çocuklarının eğitimi oldukça çok önem arz ederdi. Padişahın erkek çocuklarının statüleri, yetki, görev ve sorumlulukları da belliydi Osmanlı hanedanının erkek mensupları ile kadın mensupları arasında bir iktidar mücadelesi değil dönemin değişen siyasi, diplomatik ve iktisadi koşullarının beraberinde getirdiği bir işbölümüdür. Bu iki zümre adeta birbirini tamamlamışlardır. (Taş: 2014, 1293-1312)

Dolayısıyla ilk eğitimlerini validelerinin nezaretinde alan şehzadeler daha sonra özel bir eğitim sürecini ifa ederlerdi. Nitekim Şehzade Mustafa da öncelikle annesinin yanında bulunmuş ve sonrasında devrin büyük âlimlerinden dersler almıştır. Mustafa, babasıyla Mora Yenişehir'inde bulunurken henüz beş yaşındaydı. Burada iken bed-i besmele töreniyle ilk dersi Vâni Mehmed Efendi'den aldı ve Yazı hocası ünlü hattat Hafız Osman'dı. 1670'e gelindiğinde ise, Seyyid Feyzullah Efendi'den ders almaya başladı.

Nitekim hocası Feyzullah Efendi'ye olan saygısı ve sevgisi dolayısıyla tahta geçtikten kısa bir süre sonra hocasını şeyhü'l-islâm tayin edecektir.Âlimlere ve hocasına hürmeti o kadar çoktu ki, bu hal tahttan indirilmesinin de sebebi olacaktı.(Şimşirgil,137)

Şehzadeler sarayda seçkin hocalardan aldıkları özel eğitimden sonra devlet yönetimi tecrübesi kazanması için bir devlet adamı nezaretinde (Lala) Sancaklara yönetici olarak gönderilirdi. Sancağa çıkma usulü III.Mehmet döneminde kaldırılınca şehzadeler sarayda göz hapsinde tutulmaya başlamışlardır. Bu durum, hükümdar adaylarının yönetim deneyiminden mahrum kalmalarına, halkı tanıma fırsatı yakalayamamalarına neden olduğu gibi hapis ve öldürülme korkusuyla psikolojik sorunlar yaşamalarına da sebep olmuştur.

II. Mustafa da bu devirde yaşamış bir hükümdardır. Gençliği bu hüküm gereği hep Topkapı sarayında geçti. Babası IV. Mehmet zamanında sevilen bir şehzade olduğundan serbest bir hayat yaşadı. Artık şehzadeleri öldürme devri kapandığından korkusuz bir hayat geçirdi. (Şapolyo:1961,293) Ayrıca IV. Mehmed Han, çıktığı seferlere ve düzenlediği av partilerine oğlu Mustafa'yı da götürmekteydi. Nitekim 1672 yılında çıktığı birinci Lehistan seferinde Şehzade Mustafa'da yanında bulunuyordu. Böylece genç şehzade, Osmanlı Avrupa'sını yavaş yavaş

tanımaya başlamıştı. (Kurtaran:2018,147) Belki de bu gerekçe tahta oturduğunda yerinde kararlar almasında etkili olmuştu. 1695-1703 yıllarında saltanatta bulunan daha sonra ise babası gibi ava ilgi duymaya başlayan padişahın bir merakı da okçuluktu.Ok atmakta ve kılıç kullanmakta pek mahirdi. (Şimşirgil,138)Peki bu av merakı nereden tevarüs etmişti? Türklerde avcılık faaliyetleri devlet teşkilatlanmasının bir parçası ve askeri bir tatbikat unsuru haline gelmiştir. Osmanlı padişahları kuruluş yıllarından itibaren avcılık faaliyetlerine önem vermişlerdir.(Kurataran:2018,147) Ava çıkan son Osmanlı padişahının da sultan II. Mustafa olduğu bilinmektedir. (Kahraman:2009,23)Bahsettiğimiz üzere Osmanlı sarayı dış alemden bağımsız bir dünya olarak varlığını sürdürmekteydi. Dolayısıyla saray halkı için özel eğlenceler ve kutlamalar kaçınılmazdı.II. Mustafa döneminde Sarayın sıkıcı havasını dağıtmaya yönelik oyun ve eğlencelerden biri avcılıktır.1. Avusturya seferi sırasında kayalı konağı ve konuş köyü çevresinde av yaptırmıştır. (Sırrı, (yz), 992/11: H.1178,302a.) İkbâlî ve meftunî mahlasıyla şiirler yazar, Derviş Mustafa mahlasıyla da önemli hatlar kaleme alırdı.(Kut:2000,161; Şapolyo, 294)

2.2. Tahta Geçiş Süreci

XVII. yüzyıldan sonra, tahta geçmesi muhtemel tüm varisler kafese kapatıldığından, yeni padişahın ilânına kadar geçen süre azalmıştı. Bu yeni uygulamanın getirilmesi, şehzadeler arasındaki mücadeleleri sona erdirirken, diğer taraftan tahta mirasçı olabilmek için, sarayda büyük entrikaların meydana gelmesine neden olmuştu. Bunun sonucunda Sultan adayları, genellikle annelerinin veya eşlerinin buldukları haremın siyasî gruplarını kullanarak, tahtı ele geçirmeye çalıştılar. Şehzadelerin saraya kapatıldığı XVII. asırdan sonraki dönemlerde padişahın vefâtı veya hal'i gibi durumlarda yerine geçecek olana Dârüssaade Ağası tarafından bildirir ve koluna girerek, vefât eden padişahın naaşı gösterildikten sonra, şehzade Hırka-i Şerif Dairesi'ne götürülürdü . Bu şekilde padişahın ölümü veya tahttan indirilmesiyle Kızlarağası tarafından kafesteki karanlık odasından alınıp Arz Odası'na getirilen yeni padişah, Arz Odası'nda ve sarayın üçüncü kapısı olan Babü'saâde'nin önünde kendisine biat edilmesi için kurulan tahta oturarak padişahlığını ilân ederdi. Bu sırada başında saltanat alâmeti olarak yusûfî destar ve sırtında samur erkân kürkü bulunan padişah, eski bir Türk töresine göre müneccimbaşı tarafından belirlenen eşref-i saatte tahtına geçirdi.

Ardından diğer devlet ricâlinin de biât etmesiyle birlikte padişahın emri ile teşrifât defterindeki kurallara uyulmak koşuluyla merasimlere başlanırdı. (Kurtaran: 2014,759) Sultan II. Mustafa da kafes yöntemiyle hayatı sarayda geçmiş bir sultan olmasına rağmen tam anlamıyla hapis hayatı yaşamamış, özgürlüğünü nisbeten de olsa muhafaza edebilmişti. Babasının 1083 (1672) yılında çıktığı Birinci Lehistan seferinde onun yanında Babadağı'na kadar gitti. 1099'da (1687) babasının hal'i esnasında onun tarafından tahta aday gösterildiyse de devlet erkânı padişahlığa II. Süleyman'ı lâıyk gördü. Şehzade Mustafa, babası ve kardeşi Ahmed'le beraber Topkapı Sarayı'nın Şimşirlik Dairesi'ne kapatıldı, daha sonra da Edirne'ye sevk edildi. Bu sırada serbest bir hayat sürdü. 1102'de (1691) II. Süleyman'ın ölümüyle tahta geçmesi tekrar gündeme geldiyse de Sadrazam Köprülüzâde Fâzıl Mustafa Paşa II. Ahmed'i tercih etti. Sultan Ahmed'in ölümünün ardından Sadrazam Sürmeli Ali Paşa, tahta aday olarak onun oğlu İbrâhim'i gösterdi. (Çobanoğlu,2006,242-243)Ancak II. Mustafa, Hazine darbaşı Nezir Ağa gibi bazı kimselerin desteğini alıp hanedanın en büyüğü sıfatıyla Edirne Sarayı'nda Ortakapı önüne taht kurdurarak Vezîr-iâzâmveŞeyhü'l-islâmı beklemeden padişahlığını ilân etti (21 Cemâziyelâhir 1106 / 6 Şubat 1695). O sırada otuz bir yaşında idi. Birkaç gün sonra Eskicami'de kılıç kuşanma merasimi yapıldı. (Özcan:2006,275)

2.2.1.II. Mustafa Dönemi Siyasi Olaylarına Genel Bakış

II. Mustafa dönemi, Osmanlı Devleti'nin çok uluslu savaşlar yaptığı ve üçüncü Avusturya seferine kadar süren ve Karlofça Antlaşması'yla Osmanlı'nın ilk kez toprak kaybettiği dönemdir.

Edirne'de tahta geçişinden beş ay sonra Birinci Avusturya Seferi'ne (1695) çıkan Padişah II. Mustafa, bu seferde Lippa ve Lugoş'u fethetti. Bu dönem Rus Çarlığı'nın başında bulunan I. Petro, Kutsal İttifak'a katılarak Osmanlı'ya savaş ilan etti. Akdeniz'e inmek isteyen Rusların Azak Kalesi'ni kuşatmaları, Kırım hanedanından Kaplan Giray ile Kefe Beylerbeyi Mustafa Paşa tarafından püskürtüldü. 1696 yılında II. Mustafa yeniden Avusturya'ya sefer düzenledi. Ancak Saksonya Kralı FriedrichAuguste, Tımişvar'ı kuşatınca ikinci Avusturya seferi buraya yöneltildi. Kuşatmayı kaldıran Avusturyalılar, Belgrad yakınlarında Olash'ta yenildiler. Aynı yıl Venedikliler Dalmaçya kıyısındaki Ülgün'ü (Dulcigno) kuşattılar. Ancak kuşatmadan bir sonuç alamadılar. Avusturya'nın barış teklifini reddeden II. Mustafa 1697 yılında üçüncü kez Avusturya'ya sefer düzenledi.(Kurtaran:2014,397)

Tımişvar yönüne gidilen seferde Osmanlı ordusu uzun ve yorucu bir seyir izlemek zorunda kaldı. Birçok bataklık, ormanlık alan ve nehir ordunun ilerleyişini zorlaştırdı. Zenta'ya gelen ordu Tisa suyu üzerinden karşıya geçerken Prens Eugen henüz karşıya geçmemiş kuvvetlere saldırdı.(Özkan:2009,1790) Şiddetli çarpışmalar sonucunda Vezîriâzam Elmas Mehmed Paşa ve ordunun önemli komutanları şehit düştü. (Yıldız: 2011,83)

Ordunun yaklaşık sekizde biri yok edildi. Bu saldırıda hazine sandıkları, binlerce at, öküz ve sadâret mührü Avusturyalıların eline geçti. (Akün:1989,416-417) II. Mustafa Tımişvar'a çekildi. Zenta savaşından sonra Bosna'ya giren Prens Eugen Saraybosna şehrine kadar ilerledi. Sonrasında Bosna beylerbeyliğine getirilen Daltaban Mustafa Paşa bazı kaleleri geri alarak, Venediklileri ülkelerine dönmeye mecbur bırakmıştır. 1697'deki önemli kazanım ise *Kaptan-ı deryâMezemorta Hüseyin Paşa'nın* Andros adası civarında Venedikliler'e karşı kazandığı zaferler olmuştur. (M.Taş:2018,2308) ZentaYenilgisi'nin II. Mustafa üzerinde büyük bir etkisi oldu. Yıpratıcı savaşlar Osmanlı'nın aleyhine dönüyordu. Lehistan, Venedik ve Rusya cephelerindeki sürekli savaşlar Osmanlı'yı yıpratıyordu.

Osmanlı'nın hem ekonomik ve sosyal yapısına zarar verirken, bir yandan da iç karışıklıkları beraberinde getirmiştir. Seferler dolayısıyla vergiler arttırılmıştır. Kapıkulu ve Tımarlı sipahileri düzeni bozulmuştur. Anadolu ve Balkanlarda eşkıyalık hareketleri baş göstermişti. Kısa süren II. Mustafa döneminin ilk yarısı sefer ve savaş faaliyetleriyle, son yarısı nisbeten barış ve sükûn içinde geçmiştir. 1697 Zenta yenilgisi sonrası padişahın Edirne'ye çekilmesi ve buradaavla meşgul olması, uzun süreden beri devlet merkezinin Edirne'ye kayması isyanın zuhuruna yol açmıştır.

Sultan Mustafa ilk beş yılında kendini tamamıyla devlet işlerine vermişti, şimdi ise babasının yanlış hareketlerini taklit ediyordu. Ayrıca savaşlar sırasında tek başarısı sadece düşmanın imparatorluk sınırları içine girmesini önlemek olmuştu. (Çobanoğlu,35)

2.2.2.Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani Adlı Esere Göre II. Mustafa'nın Devlet Yönetim Usulü

Osmanlı padişahları, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan itibaren şairleri desteklemişler, özellikle Türk dilinin gelişmesinde çok büyük rol oynamışlardır. Bunun yegane sebebi imparatorluğun bilgi ve kültür seviyesini yükseltmekti. Nitekim şehzadeler de küçük yaştan itibaren özel bir eğitimle yetiştirilirdi.

II. Murad'dan başlayarak Osmanlı sultanları, İslam kültür ve edebiyatını da çok iyi bildiklerini hemen hemen hepsinin şair olduğunu görmekteyiz. II. Murad, şairlere armağan verilmesi ve ihسانlarda bulunulması geleneğini Osmanlıdaki öncülerinden biri edebiyat için değerli

bir patron olmuştur. II. Mustafa'da "ikbali", "meftuni" mahlası ile şiir yazmıştır. (Kut,161) Hat sanatıyla da uğraşmıştır.(Ata:2010,65-66)

Klasik dönem Osmanlı şiirinin başat unsurlarından biri olan patronaj, birçok şair için geçim yolu sağlamak ya da müreffeh bir yaşam biçimine sahip olmak noktasında önemini uzun süre korumuştur. Patronaj, Patron ve sanat eseri arasında kurulan ilişkide patronun belirleyici bir güç olmasıdır. Şair, nihayetinde padişahın gücü ekseninde ürününü ortaya koyabilmektedir. (Atabağsoy:2014,90) Bu sebeple sanatkarlar, bazı dönemlerde bazı çevrelerde kümelenmişlerdir. Sanatkar zümresinin kümelenildiği en önemli çevreler, merkezde saray ve devlet erkanının konakları; taşrada ise sancak merkezleri, paşaların, beylerin konakları olmuştur. Şairler, himaye görebilmek için öncelikle hamileri ile bir şekilde temasa geçmişlerdir. Bunlardan ilki saray çevresi yani padişah ve ailesi; ikincisi de varlıklı kişilerdir. (Güler-Yaşar,35)

Divan şairlerinin içinde buldukları sosyal yapının bir gereği olarak yükselmek, var olmak, üst tabakaya ulaşmak için bir hamî arayışı içinde olmuşlardır. Sanatçıların saraya çekilmek istenmesinin hem sanatçı hem de patron lehine gelişmeler doğuracağı öngörülürdü. Patron için şöhretini ve mevkiini yüceltmek, kul için hayatta kalmak, ilerlemek için bu bağlılık esastı. Şairler hep bir patron arayışında olmuşlardır. Patron bulamayanlar, sanata sırt çevirerek kendi köşelerine çekilmişlerdir. (İnalçık:2016,25)

"*Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani*" adlı eserin yazarı olan Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi de bu patron-hamî ilişkisinden istifade etmeye çalışan 17. Yüzyıl divan şairlerindedir. Kasidelerinden yola çıkarak kendisinin mevcut durumundan memnun olmadığını ve her zaman yanında bir koruyucusunun bulunması temennisinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Amcazâde Hüseyin Paşa ve Fazıl Ahmet Paşa olmak üzere vezir-i âzâmlara yazmış olduğu kasidelere rağmen mutlu ve varlıklı bir yaşantısı olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca mesleğinden dolayı kazançları bakımından bir geliri olmadığı ve bu konuda ilgili kişilerden durumunun düzeltilmesi için yardım istediği bilinmektedir. (Kazan:2003,9)Paşalardan istediği desteği görememiş olsa gerektir ki döneminin askerî başarılarını abartı ifadelerle kaleme aldığı bu eserini II. Mustafa'ya sunarak onun ihsanına bel bağlamış olmalıdır.

Eserde II. Mustafa döneminin tüm olayları anlatılmamış sadece 1695-1699 tarihleri arasındaki askeri seferler işlenmiş ve genelde zaferlere değinilmiştir. Bunda patron-hamî-şair denkleminin izlerini mi sürmek gerekir yoksa şairin ömrünün vefa etmemesi mi etkili olmuştur,bilinmez! Ancak eserde sayısız miktarda yazarın edebi bir tarzla II.Mustafa'ya övgüler yağdırdığını görmek mümkündür.

Liderlik, Ortak bir görevin gerçekleşmesi için bir insanın diğerlerinin yardım ve desteğini sağlaması gereken sosyal bir etki sürecidir. (Chemers:2010,12)Liderlerin sıradan insanlardan farklı olan ve doğum sonrası kazanılan karakter özelliklerinin, liderliklerinin ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir. (Taşdöğen, vd:2012,169) Sultan II. Mustafa'nın diğer sultanlardan farkı da yetiştiği nispeten daha özgür ortam, annesinin manevî desteği, babasının hayatında onunla sefere katılması, güzel bir eğitimden geçmiş olması gibi sebeplerdir.

Osmanlı'da padişahların başlıca görevleri, halkı korumak ve onlara karşı adil olmak, sefere çıkmak, sınırların güvenliğini sağlamak, sosyal ve ekonomik refahı sağlamak olarak sayılabilir. Halkın görevi ise emirlere uymaktır. Halkın refah seviyesinin yükseltilmesi huzur ve sükunu beraberinde getirecektir ve yöneticiler bunun temininde önemli bir misyon yüklenmişlerdir.

II. Mustafa'nın padişahlığı, Osmanlı tarihinde padişahların iç politikada aktif siyasetten çekilmeye başladıkları, yönetimin devlet adamlarına bırakıldığı ve şehzadelerin kafes sistemiyle yetiştirildiği bir döneme denk gelmektedir. (Kurtaran:2017,3)II. Mustafa, hükümdarlığının ilk senelerinde gayret ve faaliyeti ile savaş talihini Osmanlı Devleti'nin lehine çevireceğine inanmıştı.

Gerçekten de onun saltanatı döneminde Osmanlı Devleti'nde iç politikada bir toparlanma ve değişim dönemi başlamıştır. Bu görevi üstlendiğinde işinin zor olduğunu sezmiş olmalıdır ki,

“Aldın bu kadar halkı cihanın yükünü ah!

İşte bu mesai ile iş hayli dumandır!

beytiyle meşakkatli bir işte sorumluluk aldığını dile getirmiştir. (*Şapolyo,293*)

Peki II. Mustafa nasıl bir yönetim usulü belirlemiştir, ve onun politikaları bahsi geçen eserde nasıl incelenmiştir?

Eser, müellifin dönemin padişahından övgüyle bahsettiği şu ifade ile başlamaktadır. Eserin müstensih ürünü olduğunun bir göstergesi olarak II. Mustafa'nın yaşamadığı belirtilerek bahsedilmesidir. Oysa Sırrî Efendî İle II. Mustafa'nın aynı dönemde yaşadığını biliyoruz. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,298a) *Tarih-i vakayi-i der ahd-i cennetmekân –ı firdevs aşçıyan Sultan Mustafa Sanî Efendi* (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,298a-298b) Ayrıca yazar, tahta geçen yeni sultanı, “*saadet güneşi, adil hükümdar, Osmanlı soyunun cevheri, hakanlık tacının tek sahibi, keramet ehli, din-i mübinin hamisi, en büyük sultan/hakan, Allahın yeryüzündeki gölgesi*” sıfatlarıyla tavsif etmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,298a)

Burada şunu da belirtmemiz gerekirse önceki sultanların ülke için belli bir gayelerinin olmamasından sonra yeni sultanın bir kurtarıcı olarak görülmüş olmasıdır. Taht, Sultan Mustafa Han'a devredilmiş ve sadakatli hükümdarlık biçimi gereği önce milletin refah durumu düzeltilip, kâfirlerin elinin İslâm memleketlerinden kesilmesi amaçlanmıştır.¹ “*Sonunda zafer ve ferahlığa varma duaları kabul olundu ve Gazi Mustafa Han tahta oturdu. Herkesin isteği olan bir zafer olarak bu duruma tüm halk sevindi. Bu duruma müteakiben devlet adamları, padişaha biat ile bağlandı ve böylece dünya sevabına nail oldular. Padişah da herkesin isteğine icabet etti. Adına hutbeler okutuldu. Sikkeler basıldı ve bahşiş olarak dağıtıldı. Böylece Sultan Mustafa aleme padişah oldu.*” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,298b) Bu ifadelerle de yazar, yeni sultanın tahta oturmasıyla gerçekleşen ilk icraatlara değinmiştir. Sultanın döneminde yaptığı uygulamalar, aldığı kararlar dolayısıyla yazar, “*Ordu-yı hümayunu yusufistan eyledi.*” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,312b) Hamd ü sena ,şehriyare sena (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,312b) Cihan hayat buldu onun devrinde, Kainat gonca gibi koktu (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,318a) Tul-i ömür eyle Mustafa hanı (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,323b) gibi ifadelerle sultana güzel hasletlerle hitap etmiştir.

Sultan II. Mustafa, tahta oturduğunda devlet yönetiminde izleyeceği usulleri açıklamış ve ülkenin mevcut durumunu ve seferlerdeki başarısızlıkları ,devletin kendisinden önceki yetkililerinin başarısızlığı ve devlet konuları ile yeteri kadar ilgilenilmemesi yüzünden devlet içerisinde ortaya çıkan olumsuz durumlara atıfta bulunarak bunu düzeltmenin yollarını aramıştır. Öncelikle Devlet yönetiminde birtakım değişikliklere başvurarak, Dîvân-ı Hümayun'un haftada dört gün çalışmasını emretti. (Kurtaran:2917,34)Ayrıca ataları gibi bizzat ordunun başında sefere çıkma isteğini bildirdi. Şöyle ki, *Senelerdir serdarların(komutanların) savaşlarda görev ihmali ve başarısızlıkları alemin ihtilaline ayna tutmuş ve Sultan Mustafa Han, bu durumdan duyduğu ızdırabı gidermek için savaşlara ataları gibi ordu başında katılmaya karar vermiştir. Hatta Kanuni Sultan Süleyman döneminin ihtişamının, sultanın orduya serdarlık yaptığı için gerçekleştiği vurgulanmıştır.* (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,299a)

II. Mustafa, saltanatı boyunca devletin refaha ermesini arzulamış bir devlet lideriydi. Kendisine örnek olarak Kanuni Sultan Süleyman'ı aldığını her fırsatta dile getirirdi. Nitekim ordu

¹ Buradaki ifadelerinden yazarın kâfirler üzerine yapılacak sefer hitabıyla bahsettiği gayrimüslim topluluklar üzerine yapılacak seferlerin İslâm ordularınca tertip edilmesine yönelik amacın İslamiyet'teki gaza inancını yansıttığını söyleyebiliriz. İslam Ordularının komutanı sıfatını da müellif bu sûretle II. Mustafa'ya atfetmektedir.

başında sefere katılma arzusundan bahsederken yine “*Atalarım gibi ordu başında sefere katılacağım, Kanuni Sultan Süleyman’da böyle yapmıştır*, diyerek bu arzusunu yinelemiştir.” (Özcan,446) Aynı şekilde “Hz. Muhammed’in Bedir Gazvesi’nde serdarlığının da zafer elde edilmesindeki payına” işaret olunarak icra-yı sünnet-i seniyye için ordu başında sefere katılma kararı aldığı eserde belirtilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,299b)

Sultan II. Mustafa, hem İslam peygamberini, hem de Osmanlı İmparatorluğu’nun en ihtişamlı döneminin sultanı Kanuni Sultan Süleyman’ı kendisine örnek alarak kendisinin *padişah-ı islâmî* (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,299b) vasfına haiz olduğunu ifade etmek istemiştir.

Harbe gitmek hazırlığını yapmak üzere vükelanın müzakere etmesini emretti. Bir emirle Sadrazam Ali Paşa’ya, reaya ve berayanın perişan hallerine nizam için islâma istila eden küffara sefer kararı alınması gerektiğini bunun farz-ı ayn olduğunu belirtir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,299b) Vükela 3 gün 3 gece müşavere etti. Bu harp için fazla masraf olacağını bahane ettiler. Ancak sultan kararlıydı. Ordularının başında sefere giden son Osmanlı padişahıdır. Sadrazam Ali paşa, sefere gitmemek için yeniçerileri isyana teşvik etti. Onlar da cülus bahşışı isteriz diye ayaklandılar. Bunun üzerine Ali paşa idam edildi. Yerine Elmas Mehmet paşa sadrazam oldu. Paşalar, zevk safa düşkünüydü ve birbirini çekemiyordu. (Şapolyo,294) Aynı zamanda padişahın lütfu kadar kahrının da çok büyük tesiri olduğuna değinen Müellif, padişahın öfkesinin akıbetinin korkunç bir tesiri olduğuna da Ali paşanın idamına değinmeden edememiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,300a-301a)

Müellifin; Sultan Mustafa-i Sani’nin tahtta kaldığı süre kısa olmasına rağmen Merhum Sultan Süleyman Nurullah’ın 46 senelik saltanatıyla eşdeğerti. Zamanında gerçekleşen zafer savaşlarında lider belirlememiştir. Nice savaşlarda başarısı tarihe yazılmıştır.

Devletin saltanat öğeleri ile istişare edip kendisine yakın kişileri yanında barındırmıştır. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,298b-299b) ifadeleriyle II. Mustafa’nın başarılarından övgüyle bahseder. Bu siyasetiyle de sultanın devlet işlerinde daha etkili ve aktif olmaya çalıştığına değinir.

Daha sonra ise eserde II. Mustafa’nın *Sakız Adası*’nın fethine yöneldiğini; kâfirlere karşı gerçekleştirilen bu savaşı “*Bir himmetle² alınan tedbirler dolayısıyla küffarın ağzından kıl çeker gibi Sakız’ı çekip aldılar*” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,298b) denilerek elde edilen zafer sonrası zuhura gelen ferahlık ve sevinç anlatılır.

Ayrıca, bu zaferde izlenen siyasetle ‘*Mezomorta Hüseyin Paşa’nın öncülüğünde düşmanın gemilerinin bazısının top ile vurulduğu bazısının ateş ile batırıldığını bu suretle küffarı ızdırapta bırakarak devleti fitneden kurtardığından*’ bahseden ifadeler yer verilmektedir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,299b-300a) “*Herkes hamdetti adanın fethine safa ile. Adaletle cihadı yaydı saadette*” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,300b) beytiyle de bu durumun yol açtığı sevinçten bahsetmiştir.

Bunun yanında, Sultan Mustafa Han’ın atalarına olan saygısına değinilerek, onların yolunda ilerlemedeki kararlılığına sık sık atıfta bulunulmuş, zaferle gelen adaletli devlet yönetiminden herkesin memnun olduğu ve bu durumun oluşmasında sultanın çevresinde barındırdığı sadakatli devlet mensuplarının büyük katkısı olduğuna da değinilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,300a-301a)

Sultan II. Mustafa Han, savaşlarda orduya eşlik ederken bir yandan da devlet yönetimindeki birtakım düzenlemelere devam etmiştir. Görevden alınma fermanları, paşaların yargılanması ve görev icra değerlendirmesi gibi bu dönemde yapılan uygulamalara değinmiş ve sonrasında göreve yeni gelen paşalara olan övgü dolu sözlere ve bu görevlendirmelerin ne kadar yerinde olduğuna dair müellifin görüşlerine yer verilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,302b)

² Burada menkıbevî bir anlatımla sultanın kerametine atıfta bulunulmuştur. Bir himmetle aldığı kararların getirdiği zafer sevinci vurgulanmıştır.

Saltanatını takip eden dönemde ise yaptığı atamalar ve tatbik edilen azil işlemleri hakkında metnin devamında şu bilgilere yer verilmiştir. “*Gerçi hürs ve ihtiras sahibi olanlara İstanbul az gelir.*” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,301b) beytiyle atamaların aç gözlü kimseye mutluluk vermeyeceği vurgulanmıştır. Demek ki yazar, bu dönemde atamaların adaletle vuku bulması gerektiğine inansa da görev tevdi edilenlerin her ne vazife verilirse verilsin daha fazlasını arzulayacaklarını vurgulamıştır. Ayrıca II. Mustafa'nın bu görev tevcihini adaletle dağıttığı belirtilirken “*şehriyarî İskenderi (adil padişah)*”³ sıfatıyla addedilmiştir.

Bu görev tevcihine ilişkin; Şaban ayının 6'sı *Sadreddinzâde Muhammed Sadık Efendi* fetva başkanlığından azledildi ve *Mirza Mustafa Efendi* hazretleri onun yerine konumlandırıldı. *Ayın 8'inde Üsküdarî Salih Efendi* Medine-i Münevvere mevliyete görevine getirilmiştir Ayın 10'u (her ne kadar ünlü olmuş olsa bile) ⁴ *Fenarizâde* nakibü'l eşraf vazifesinden azl olundu ve yerine *Hacezâde Osman Efendi* hazretleri devam etti. Daha sonra fetva rütbesini elde eden *Feyzullah Efendi* zamanına ise övgüyle değinilmiştir.⁵

Cülûs merasimi sonrası Valide sultanın Edirne'den İstanbul'a da'veti söz konusu olmuş ve karşılama töreni tüm detaylarıyla anlatılmıştır. “*Valide sultanın teşrifinin verdiği mutluluk, padişahın ruhuna onun gelişyle can gelmesinden bahsedilmesi*” şiirsel bir ifadeyle anlatılmıştır. *Vezir Muhammed Paşa, Darü's-saade Ağası İshak Ağa* aracılığıyla Valide Sultana ulaştırılan da'vet sonucu Edirne'den İstanbul'a avdet olduğunu; II. Mustafa'nın Valide sultanı karşılmasını; “*Sultan, Valide'ye doğru süvar halde birkaç adım yürüdü, valide ile sarılarak ruh ve cisim gibi oldular. Validenin rızası alınarak saray-i sultani oldular.*” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,301b) Denilerek bu teşrifât hakkında bilgi verilmektedir. Validesinin yanına gelişi sultana bir güven kazandırmış olmalıdır.

Daha sonra ise “Belgrad tarafına cihad yapılacaktır. Yeniçeriler cülûs bahşişi isterler. Vezir Muhammed Paşa te'dib ile seyr halinde olan askerlerin bu isteğini biraz bekletir, onları oyalar. Eğer isyan çıkarırlarsa iş görülmeden kalır diye hazineden hisselerine düşen payın teslimini sağlar. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,302a) Burada da yazar, sultanın atamalarında ne kadar yerinde karar aldığını vurgulamaya çalışmıştır. Ayrıca sad-ı azam Muhammed Paşa ve şeyhü'l-İslam Feyzullah Efendi'nin görev tevcihinde samur kürk giydirilmesinden bahsedilerek; Feyzullah efendinin 2. Ebu Hanife sıfatıyla belirtilmiş ve Süleyman Han-ı sani zamanında da fetva rütbesinin kendisinde olduğunu belirtmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,302a)

Orduyla bizzat Avusturya Seferi'ne iştirak etmiş ve önemli başarılar elde edilmiştir. Devlet erkânının eşliğinde ordunun sefer hazırlığı hakkında birtakım bilgiler verilmiştir. Sultanın *miğfer, elbise-i hazariye, zümürüdi destara* bürünerek ve hırka-i şerif ziyareti sonrası *tavr-ı kahramane* ve *kamer şekli cihad planıyla, besmele niyetle ve sure-i feth-i mübin eşliğinde* Edirne canibinden yola koyuldu.” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,303a-304b) Denilerek ordunun sefere çıkış merasimi hakkında bilgi verilmiştir.

Bu sefer esnasında tedbil-i kıyafet ile zaman zaman civar köylerde halk arasında dolaştığından, memlekette huzurun mevcudiyetinin varlığı ve padişahın halkın gözündeki konumu hakkında soruşturma yaptığından halkın ise padişahın adaletinden dolayı ona her daim dua etmesinden söz edilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,303a-304b)

³ İmparator İskender, adaletiyle nâm salmış bir hükümdardı. Onun dönemine atfedilmesi yazarın, II. Mustafa'nın sevilen vasıflarını yücelttiğini göstermektedir.

⁴ Müellif, bir imâ ile de olsa daha önce makamların haksız yere işgal edildiğine değinmiştir. Bu durumdan rahatsızlık duyduğunu ifadelerinden öğrenmek mümkündür. Nitekim Ulema soyundan gelen makam sahipleri ilgili dönemde de varlıklarını sürdürmekteydiler.

⁵Feyzullah Efendi'den bahsedilirken onun taife-i *Bektaşî postini* ve *Numan-ı Ebu Hanife-i Sanî* sıfatları söz konusu olmuştur. *Detaylı bilgi için bkz:* (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,301a-301b)

Bu soruşturmaya ilişkin eserde şu iki olay anlatılır. Bu gezinti esnasında uğradıkları bir köyün imamına; ‘ekinleriniz saldıranlardan eminde midir diye sorduğunda, o şahıs Allah’a hamd ederek cevap verdi ki Mustafa Han’ın adalet devranından sonra ekinlerimizin tek dalına zarardan rüzgâr bile çekinir’ demiştir. Daha sonrasında saldıranların yarası konusundan haberdar olmak için araştırma yaptırınca başka bir şahıs sitemde bulunmuş, saldırılardan ve zorluklardan kurtulmak için arta kalan buğdayı depolama umuduyla bu köye taşınmışım ki fırtına dağıttığından perişan olurken şehriyardan medet umdum, demiştir. Bu haber padişahı derinden etkilemiş ve köyün 4 evini bırakmayı Hasan ağa kullarına işaret etmiş ve bunu kaydettirerek. Evlerin tahfifi için de bir şefaathamede bağışlamıştır... (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,302b) Millete zülüm eden kişiyi kâfir olarak niteleyen yazar, Hasan Ağa’nın kendisine verilen görevi başarıyla yürütmesi durumunda hiç ummadığı daha yüksek mevkilere getirilebileceğine olan inancını da yazarın ifadesinden anlıyoruz. Burada belki de yazar, kendi beklentilerine de atıfta bulunmuştur.

“İmanın ailesine sultanın bir şefaathamesi varmış ki kethüdaya teslim olup açıp okunduğunda saygıyla ayağa kalkarak eğilip diz çöktüğünü ve konuştuğu kişinin sultan olduğunu anladığını” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,305b) görüyoruz. Yazar bu olay akabinde “Sultanın yardımının Hızır’a eş tutulduğundan...bahseden bir beyite yer vermiştir.” (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,306a)

Ayrıca sultanın bu gezintisini “ Her işin akibeti akl ile olur, kârından önce kişi geleceğinden endişe duyması gerek.”diyerek,sultanın her hareketinde ihtiyatın önemi,sünnet-i Muhammedi icra ve amelinin gereği (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,309b) üzerinde durmuştur. Padişahın gerçekleştirdiği gezinti turu esnasında padişahın geçtiği yolları ve nerde ne kadar dinlendiği eserde anlatılmıştır. Düşmandan korunmak için gece yola çıkıldığına da değinilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,306a) Savaş neticesinde mağdur olanlara ganimet paylaşımı ile yardımcı olmaya çalışılmış, padişah bazı devlet adamlarını ise başarısızlıkları dolayısıyla görevinden azletmişti.II. Mustafa,bu hususta çok hassastı. Başarısızlığa tahammülünün olmadığını görüyoruz.

Bu seferler esnasında geçilen güzergâhta yaşayan insanların ihtiyaçlarının giderilmesi için onarım ve imar faaliyetlerine yer verilmiştir. Ayrıca selden hasar gören yerlerin tamir edilmesi gibi konuların devletin en önemli hedefi olduğuna ve *Van valisi AliPaşa'nın* bu konu üzere vezir tayin edilmesine değinmiştir. Padişahın zulmedenlerin halka yapmış olduğu zulmü gidermek için millete yiyecek tedariki yaptırdığından bahsedilmiştir. Onarım faaliyetleri için ise Zi'lka'de'nin 7'sinde bir ferman sâdır olduğuna. *Süleyman Paşa* hakkında halktan şikayetler gelmesi üzerine, onun azl olduğuna ve yerine önceki gibi *Mahmut Bey Oğlu Hasan Paşa'nın* göreve getirildiğine değinilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,307a)

Bazı devlet adamlarının ise iftiralardan hayli muzdarip oldukları aşikârdır. *Vezir-i âzâm Muhammed Paşa'ya* Sufiye sahrasına konumlandırıldığı gün bazı ayrımcılık taraftarlarınca halka zulmettiğine dair atılanbir iftiradan bahseden müellif, bu iftira dolayısıyla paşanın yargılandığına ama suçispat edilemediğinden, şahitlerin sözlerindeki tutarsızlık dolayısıyla da beraat edilerek göreve geri döndürüldüğüne de değinmiştir.

Hatta divan-ı hümayun üyelerinin bile paşayı haklı bulduklarını belirtmiştir. Ayrıca kendisine arpalık olarak *Elbasan Sancağı'nın* ihsan edildiğine ve padişahla birlikte savaşa katıldığına değinerek (Sırrî, (yz.) 1138/11:1765,26a) haksız suçlamaların neticesiz kaldığını ve suçlanan kişiye lütufta bulunarak bir nevî gönlünün alındığının da sultanın bir siyaseti olduğunu ifade etmiştir. Kâfirlerle nasıl planlı olarak savaşıldığından bahsedilerek savaşta yapılan görevlendirmeler de tarihleriyle not düşülmüştür Netice bulmadı yecüc-ü fitne (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,312a) Kafirlerin saldırgan politikaları ye'cücle bağdaştırılmıştır.

Ruslar, Azak kalesini zapta yöneldiklerinde, Tatar ordusu düşmanın toplanma yerlerinden önceden haberdar olmuş ve olayın ikinci günü onları dağıtmıştır; küffarı öldürerek ele geçirilen top

(ganimet) *Muhammed Ağa* ile Zi'l-hicce ayının ikisinde *Sofya* sahrasında cephaneye teslim edilmiş ve ilgili kişiye hil'at ve ödül verilmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,26a-27a)

Padişahın savaş taktiklerine de değinen yazar, eserde şu ifadelerle yer vermiştir. II. Mustafa savaş zamanında düşmanın durumu hakkında önemli bilgiler toplaması için bazı kişileri görevlendirirdi. Padişahın önceki sultanlardan farkı sürekli dile getirilerek onu yüceltme bahsi eserde dikkat çekici oranda yer işgal etmektedir. Gerçekten de sultanın istihbarata yönelik politikası yapacağı sefer üzerinde önemli bir etki bırakmıştır. Devamla; Venedik Kafirlerinin saldırısına karşı 'Kâfirler ordusundan yakalanan esirler adaya götürülmüştü. *Hasan Paşa* ve yanında bulunan mirliya olaya mani olmak için yola koyuldular. 5 saatlik bir sürede kâfir ordusuna yetişerek düşman ordusu yerle yeksan edilip sahraya dağıtıldılar. Düşman ordusundan kaçan bazı askerler *Ferstere ve Nurmene* tarafına kaçarken padişahın ordusu onları takip edip kaçanlardan bazılarını esir almış ve bazısını da öldürerek Terbulice etrafındaki kasabaları kurtarmıştır. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,28b-29b)

Her sefer sonunda verilen zararın tazminine yönelik bu siyaset halkın nazarında sultana ayrı bir değer verilmesine sebep olmuştur denilerek yine padişahın övgü dolu vasıflarından bahsedilmiştir. Eserde ayrıca sefer esnasında otağ kurulan mevkilerde devlet yöneticilerinin bir araya gelerek yaptığı toplantılarından bahsedilmiştir. Toplantıda bulunan devlet adamlarının ismi ve makamlarının bahsi geçmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,32a-33b) Toplantıda kâfirlere karşı yürütülmesi gereken korunma ve savunma sistemi hakkında iştişare yapılmıştır. Cafer Paşa bu toplantıda güçsüz kabilelerle ilgilenmek gerektiğinden bahsetmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,33b) O güçsüz kabileleri kendi safında tutarsa devletin zaferinin kaçınılmaz olacağı görüşündeydi. Toplantıya katılanlar bu fikri olumlu karşılamışlardır. İştişare konularından biri de kâfirlerin savaşta kullandıkları savunma yöntemidir ve onların savunma yöntemlerinin kendi taktiklerini başarıyla uygulamaları karşısında yetersiz olacağı öngörülerek kendilerine zarar veremeyecekleri düşünülmüştür. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,33b-34b)

Ayrıca savaşta daha etkili planlar yapılması gereği üzerinde durulur. Uygulandığı takdirde bu taktiklerin getireceği başarılar anlatılır. Ve savaş sonrası harap edilen köylerde yapılması gereken onarım planı padişaha ilgili devlet görevlilerince anlatılır. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,34b) Devlet adamları savaş zamanında iştişare ederek bazı sonuçlara varmış ve savaşta belli bir plan doğrultusunda hareket etme kararı almışlardır. Özellikle '*fetih için gidilen yerde hayırsız hainler olursa orda kâfirlerden beter oluruz ve Tuna nehri elimizden çıkar*' diye konuşmuşlardır. Kâfirlerin kaçmasına müsaade edilmemesi gerektiğinden ve her öldürülen kâfirin kellesine ödül verileceğine değinilerek; tatbik edilen plan gereği savaşta düşmanların itiraz edemeden cezalandırılmasından ve başarılı kişilerin mükâfatlandırılmasından bahsedilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,311b)

Savaş zamanında yapılan bu planlar sırasıyla uygulanmış ve zafer elde edilmiştir. Savaşta kâfirlerin direncinin düşük olduğu için ve mantıksız hareket ettikleri için başarısız oldukları anlatılmıştır. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,39b-40b) Savaşa belli bir plan ile başlamanın önemi vurgulandıktan sonra savaşa katılan askerlerin devlete bağlılığından söz edilmiştir. Düşmanın ise savunmasız oldukları kal'ada yakalandıklarından bahsedilmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,49a-50a)

Padişah kendisine sunulan plânı beğenir ve Tımsıvar'a asker gönderilmesini olumlu karşılar. Sefer için hazırlanan plan taktiği başarılı olur ve Osmanlı ordusu savaşı kazanır ve devlet adamlarına başarılarından ötürü ödüller dağıtılır. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,311a)

Padişah'ın kâfirlere savaş sonrasında her ne kadar iyi niyetli davransa da düşman kâfirlerin bu durumu suistimal ettiğinden bahsetmiş ve özellikle bu duruma atfen; "*Kâfirlerin savaşı kaybetmesi ve af temennisinde bulunması sonrası tekrardan sultan onları affetmiştir. Padişah Kâfirlere fırsat ve af sunmak isterken bile düşman kâfirlerin tekrardan hile yaptıklarını görmüş ve padişah onları öldürterek zafer kutlamalarına yönelmiştir.*" (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,42a-43a)

Yine anlatılan dönem içerisinde övgü dolu sözlerle Osmanlı ordusu taltif edilmiş ve savaşta küffara acımadan onların başlarını nasıl kestiklerinden, kâfirlerin can korkusu yaşadıklarından ise menkıbevî tarzda bahsetmektedir. Savaş meydanında düşman kanının akarsu misali kırmızı bir gölet oluşturduğuna işaret olunmuştur. Kâfirler bu yenilgi durumunu az zararla atlatmak için bahşiş/rüşvet teklifi işe yarar umudunu ummuş ama işe yaramamış. Cezaları tatbik edilmiştir. Yine toplanılan ganimetlerden bahsedilmiştir. Zafer sonrası bu zaferi bahsettiği için Sultan II. Mustafa Han Allah'a şükretmiş ve kâfirlerin ise az bir kısmı kaçabilmiş geri kalanlar öldürülmüş ve bir kısmı da esir tutulmuştur. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,314a-316a) Kâfirlere imana gelmeleri konusunda uyarıda bulunulmuş; ancak onların bu durumu kabul etmemelerinden söz edilmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,46b-48a)

Sefer esnasında yolculuğun sıkıntılarında, yol güzergâhındaki dağların yüksek oluşu, nehirlerin bulunması dolayısıyla savaş malzemeleri ve teçhizatı taşımakta yaşanan sıkıntılardan, bu nedenle sıklıkla dinlenmek zorunda kaldıklarından savaş meydanına çok zor ulaştıklarından bahsedilir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,53a-54a)

Zafer sonrasında padişahın dağıtmış olduğu bahşişlerden bahsedilmiştir. Ayrıca, Padişahın ayrılık dolayısıyla cefa çektiğinden söz edilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,320a-320b)

Sefer sonrası yine benzer güzergâhı takip ederek Edirne canibinden yurtlarına dönen Osmanlı ordusunun halk tarafından coşkuyla karşılanmasından, bu durumun oluşturduğu mutlulukla birlikte kurbanların kesilmesinden padişah ve annesi arasındaki kavuşmaktan kaynaklı sevinçten bahsedilmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,59a-60a)

Eserin son bölümlerinde, padişahın sefer öncesi validesine yapmış olduğu ziyaretler ve aralarında geçen görüşmeler sonrasında belki de bu istişarenin bir tezahürü olarak sefer öncesi sultanın yapmış olduğu görevlendirmelerin yerinde ve zamanında bir değişim olduğundan bahsedilmiştir. (Sırrî, (yz.) 992/11:1765,321b)

Bu hususta da devlet yönetiminde aldığı kararlarda II. Mustafa'nın annesinin görüşüne başvurduğu ve onun desteğiyle daha başarılı olduğu da vurgulanmıştır.

Ordunun savaşta kazanmış olduğu zaferin büyük bir sevince sebebiyet verdiğinden ve elde edilen ganimetlerin çokluğu nispetinde de *ganimetlerin bir sene kadar yetmiş olmasından* övgüyle bahsedilmiştir. (Sırrî, (yz.) 1138/1:1765,61b-62a) II. Mustafa'nın döneminde gerçekleşen zaferlerin neticelerinin halkın refahına hizmet ettiğine değinilmiştir.

Sonuç

Eserde görüldüğü üzere sultan II. Mustafa'nın saltanatı boyunca tahta geçtiği günden itibaren yaptığı icraatlara ayrıca gerçekleştirdiği fetih hareketlerinden, sefer güzergâhlarından, savaş planlarından, sorumlularına ödül ve ceza tatbikinden elde edilen zaferlerden, halkın nazarında önemli bir yeri teşkil ettiğinden, devlet yönetiminde yaptığı bazı değişikliklerden, sultanın izlediği siyasetten bahsedilmiştir.

Buradan hareketle sultanın yetiştiği ortamla taban tabana zıt bir siyaset takip ettiğine dair bir çıkarımda bulunmamız mümkündür. Bu durumun zuhuru ise belki de sultanın imkansızlıkları fırsata dönüştürme yeteneğine sahip olmasına bağlanabilir. Ona farklılık kazandıran diğer hususlar; Babasının sevdiği bir evladı olması, annesinin manevî desteği, dolayısıyla daha özgür bir ortamda yetişmesi, babasıyla bazı seferlere iştirak ederek düşmanı daha yakından tanıma imkanına sahip olması, yenilikçi bir ruha sahip olması, bir şeyleri değiştirmeye olan inancı ve bunda da atalarını örnek almak istemesi, orduyla savaşa iştirak etmesi, gördüğü usulsüzlüklere anında müdahale etmesi ve suçlulara ceza vermesi, halkın refahına önem vermesi, maddi-manevi ihtiyaçlarını

karşılama sorumluluğu vb sayılabilir. Onun hocası Feyzullah Efendi'ye gereğinden fazla sevgi ve muhabbet duyması, onun direktifleri doğrultusunda birtakım görev tevcihleri ve azil işlemlerine başvurması ise devlet yönetim usulündeki başarısızlığı olarak değerlendirilebilir.

Üsküdarlı İbrahim Sırrî Efendi, II. Mustafa'yı desteğini görmek, ihsanlarından istifade etmek için abartı boyutunda edebî bir tarzla övme yoluna giderken, önceki sultanları da benzer şekilde yerme yolunu takip etmiştir. Amacına ulaşabilmiş midir, bilmiyoruz. Ancak eseri aracılığıyla Sultan II. Mustafa'nın yönetim bazında çabalarını ve bunun neticelerini görmemiz açısından eser önemli bir kaynak hükmündedir.

Yazarın, II. Mustafa dönemine ilişkin sadece başarı odaklı bir devlet yönetim usulüne değinmesi ise eserinin sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu bağlamda dönemin diğer arşiv kayıtları da incelenerek II. Mustafa döneminin detaylandırılarak kaleme alınması yerinde olacaktır.

Kaynakça

Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani: Reşit Efendi (Millet Ktb.) No: 1138/1 ((06 Mil. MFA321)), 1178.

Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani: Reşit Efendi(Millet Ktb.) No: 992/11(06 Mil.MFA 320), H.1178.

Abdülkadiroğlu,A. ve İsmail Belig,(1999), *Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyl-i Zübdeti'l-Eş'âr*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Akün,Ö.F.,(1989), Âlî Mustafa Efendi. *DİA*. (2), 416-417.

Ata,T,(2010), *Osmanlı Saray Tarihi Tarih-i Enderun IV*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Atabağsoy,N. (2014),Klasik Dönem Osmanlı Şiirinde Patronaj ve Şairin Üretim Süreci İlişkisine Bir Bakış, *Monograf*,(1),86-96.

Atalar,M.(1998), Osmanlı Padişahları, *İlahiyat Fakültesi İslamî Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Ankara,444-469.

Bursalı,M.T.,(1972),*Osmanlı Müellifleri*, (haz. A. Fikri Yavuz, İsmail Özen), c.2, Yaylacık Matbaası, Meral Yayınları, İstanbul (II).

Chemers,M.(2006), *An Integrative Theory Of Leadership* . Lawrence ErlbaumAssociates ,Publishers, New Jersey, USA.

Derin,F.Ç.,(1993)*Abdurrahman Abdi Paşa Vekayinamesi*, İstanbul.

Ece,S.(2014), Metin Tamiri, *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* ,Ankara, 51,90-110.

Elmacı,B. (2015), İstanbullu Eşref Divanı'nda Rind ve Zahid Tipleri, *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 4(8), 132- 140.

Güler,K. Kerim Yaşar,(2007), Dîvân Şiirinde Câize (Şâir- Patron-Hâmî ilişkisi) Üzerine Değerlendirmeler-I, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (Ağustos),8-18.

Günay Kut,G.(2000), Payitaht İstanbul'un Sultan Şairleri(Seyfve'1 Kalem Sahipleri), *İlmî Araştırmalar : Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, (9)161-172.

İnalçık,H.(2016), *Şair ve Patron-Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerine Sosyolojik bir İnceleme*, Doğu-Batı Yayınları.

Kahraman,A.(1995), *Osmanlı Devleti'nde Spor*, İstanbul, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kantemir,D.(2006), *Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş ve Çöküş Tarihi*, çev. Özdemir Çobanoğlu, *Kültür Bakanlığı Yayınları*,Ankara, (3)

Kazan,Ş.(1998), Üsküdarlı Sırrı Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, Divan'ı (Tenkitli Metin İnceleme),Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.

Kazan,Ş.(2009), Sırrı, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul.(37),115-129.

Kazan,Ş., (2003) Şerh-u Medhü'n-Nebi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara.

Kurtaran,U.(2014) XVIII. Yüzyıl Osmanlı Avusturya İlişkileri. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(17), 2014, 397-406.

Kurtaran,U.(2014), Osmanlı Devleti'nde Şehzadelik Kurumuna Yeni Bir Bakış: Şehzadelerin Doğumu, Yetiştirilmesi Ve Tahta Çıkış Süreçleri Hakkında Bir Değerlendirme, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/4 Spring, Ankara,665-759.

Kurtaran,U.(2017), *Sultan II. Mustafa (1695-1703)*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Kurtaran,U.(2018), *Sultan II. Mustafa'nın Avcılığı Üzerine Bir Araştırma*, *Social Sciences Research Journal*, V. 7,I.1, Mart,s.147-162.

M. Orhan Akay,M.O.(1998), Hiciv, *DİA*,(17)430- 447).

Özcan,A.(2006),, Mustafa II. *DİA*, (31)s.275-286.

Özkan,S.H.(2009), Türk Tarihinin Kırılma Noktası: Zenta Faciası. *Electronic Turkish Studies*, 4(3). 1765- 1790.

Özyılmaz, H.,(1995), Üsküdarlı Sırrı Hayatı, Eserler, Edebi Kişiliği ve Divânının Tenkidli Metni, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, , Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sâlim Efendi,M.,(1315)*Tezkire-i Salim (Tezkiretü's-Şu'arâ)*, *İkdamat*, Dersaadet, (Haz. Adnan İnce), Ankara,393-396.

Süreyya M.(1311),, *Sicill-i Osmanî*, , matba-i amire, İstanbul (2)

ŞapolyoE.B.,(1961),*Osmanlı Sultanları Tarihi*, Rafet Zaimler Yayınevi, İstanbul.

Şeyhi, (2018), *Şaka'ik Zeyli (Vekayi'ul-Fuzala)*, (neşr, Ramazan Ekinci), Editör: Derya Örs, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 3/1.

Şeyhi, M.(1989), *Şakayık-ı Numaniye ve Zeylleri (Vekayii'l-Fuzala)*, Neşr. Abdülkadir Özcan, Çağrı Yay., (2), İstanbul.

Şimşirgil,A.(2016),*Kayı VII*, Timaş Yayınları, İstanbul.

Taş,M.(2014), Saray Kadınlarının Osmanlı Devlet Yönetiminde Çeşitli İşlevleri, *TurkishStudies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* ,Ankara, 9/10 Fall, 1293-1312.

Taş,M.(2018), 18.Yüzyılda Osmanlı Donanmasında Kullanılan Yelken Bezi Türleri ve Miktarları, *Social Sciences Studies Journal* 4(19), 2220-2308.

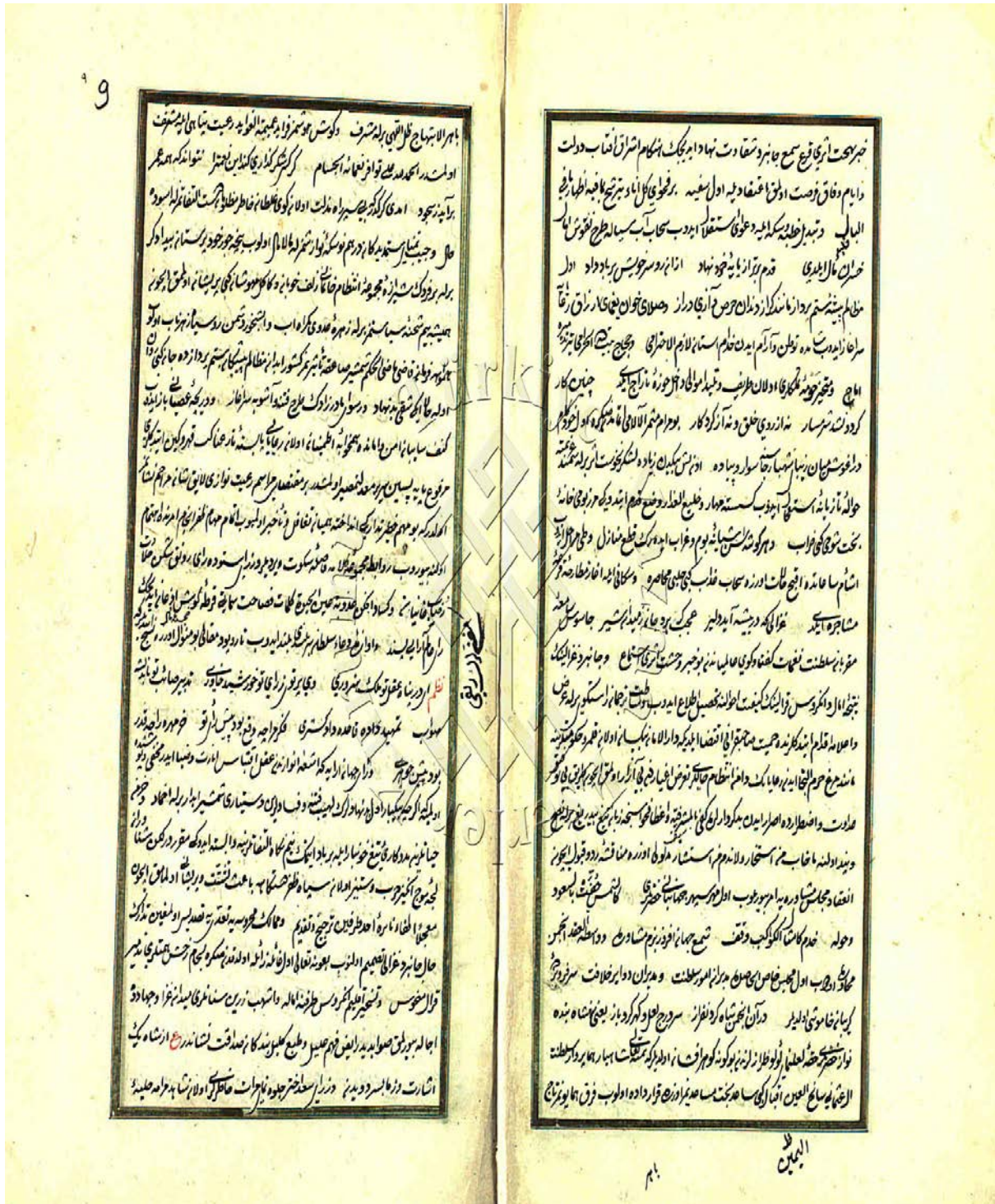
Taşdöven, H. Abdurrahim Emhan, Mustafa Dönmez,(2012), Liderlik Tarzı ve Mizaç-Karakter İlişkisi: Polis Teşkilatında Bir Uygulama, *Yönetim ve Ekonomi*,19/2, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa,169-189.

Tuman,M.N.,(2001), *Tuhfe-i Naili (Tuhfe-i Nâilî: Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri)*, (Haz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatçı), İstanbul,(1).

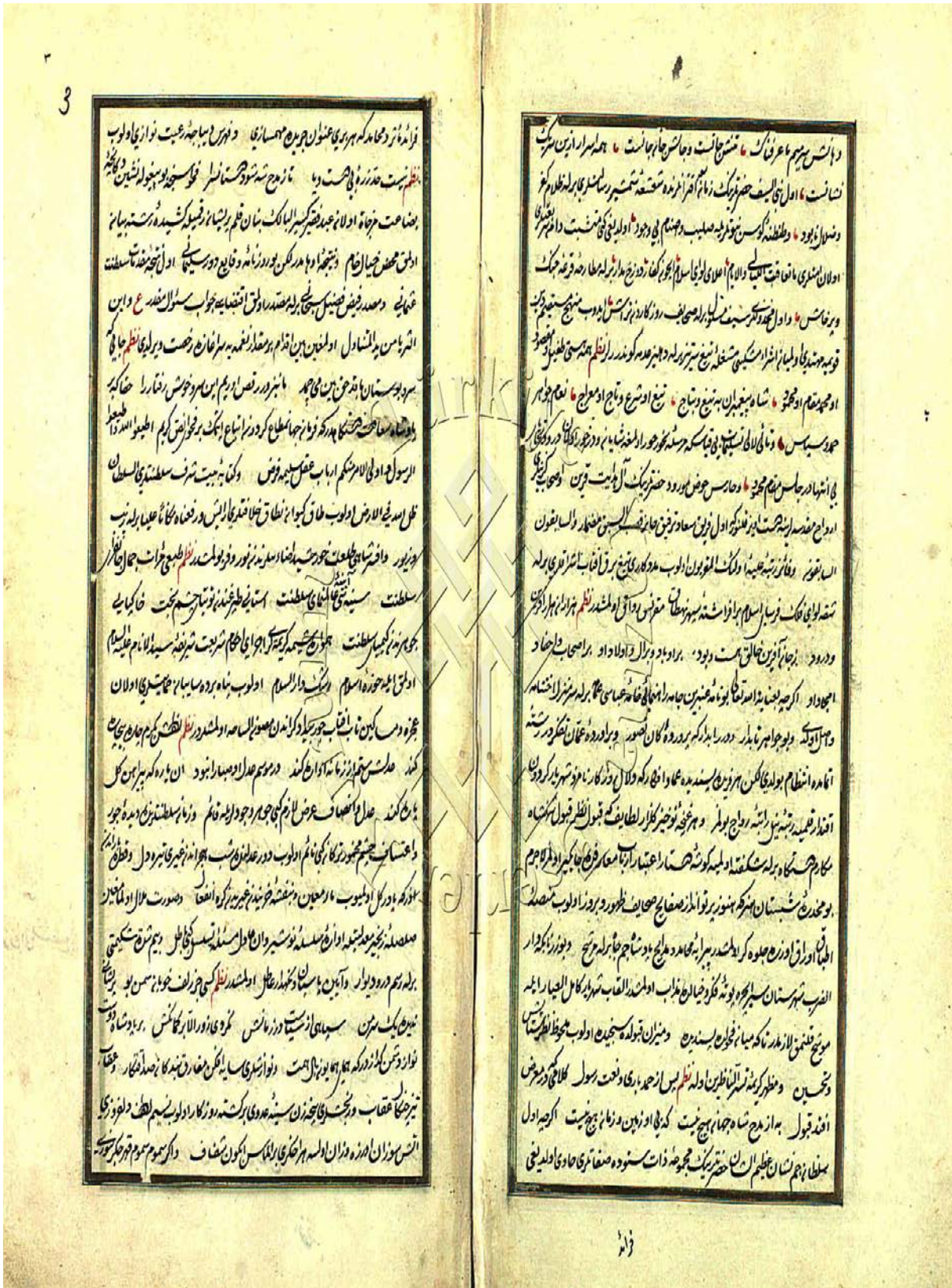
TürkmenM.N.(2009), Osmanlı'da Av Seferleri, *ActaTurcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*,1/1,Ocak,23-34.

Yıldız,M.,(2011), Vakfiyelerine Göre Veziriazam Amcazade Hüseyin Paşa Evkafı, *Vakıflar Dergisi* Haziran (35), 83-96.

EKLER: Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani Adlı Yazma Eserin Nüshalarından Örnekler



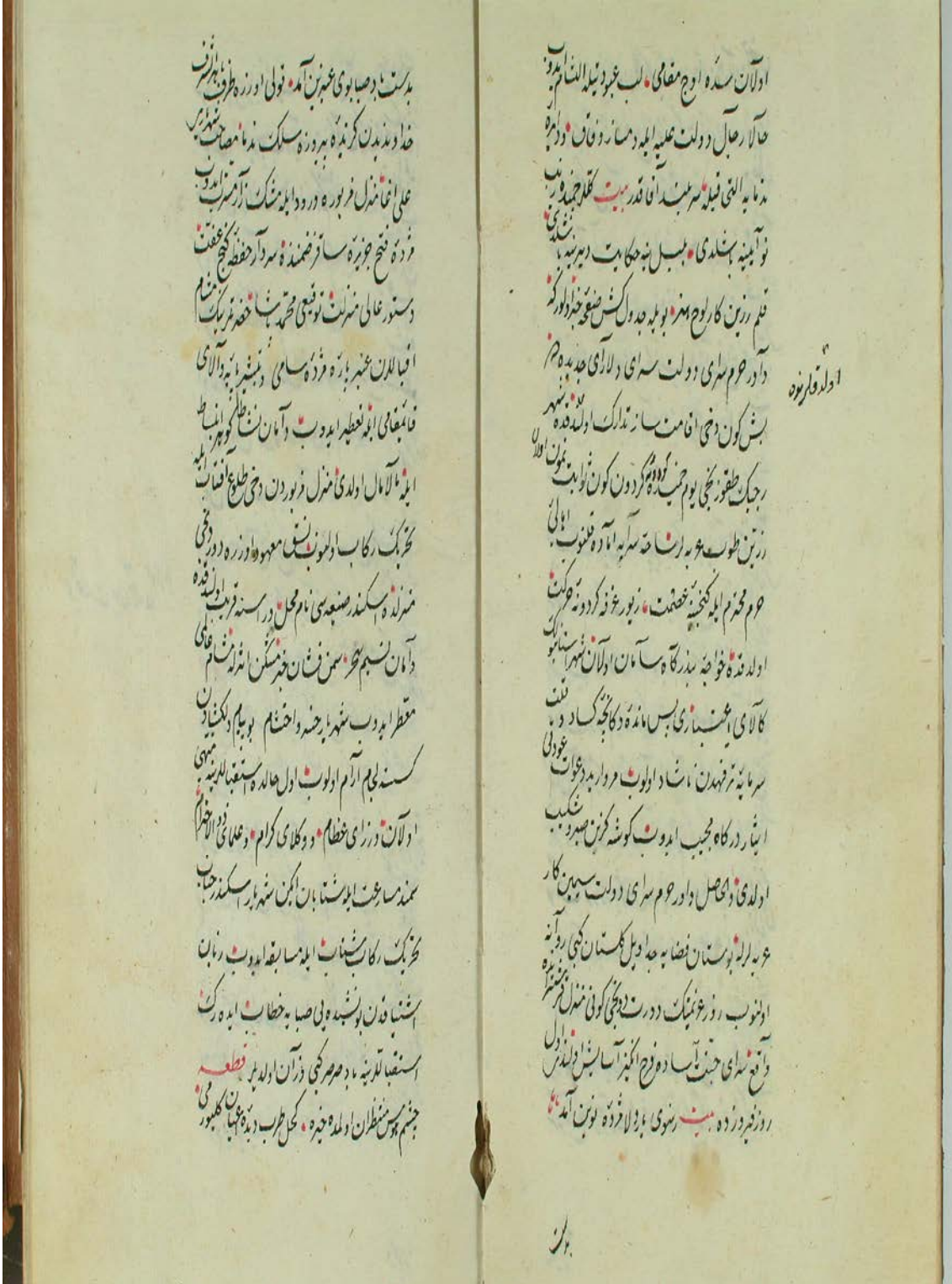
Ek-1: Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani, 992/11, v.9a-9b



Ek-2: Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani, 992/11, v.3a-3b.



Ek-3: Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani, 1138/11, v.23a-23b.



Ek-1: Tarih-i Sultan Mustafa-i Sani, 992/11, v.55a-55b.